

OECD360 ČESKÁ REPUBLIKA 2015

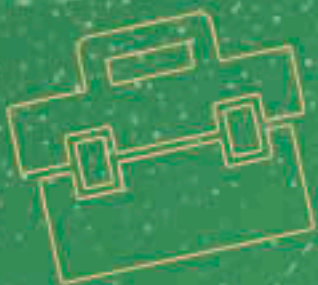
• Zelený růst

• Vzdělávání

• Regionální
zaměření

• Pracovní místa

• Kvalita života

• Rozvoj

Česká republika v mezinárodním srovnání

• Ekonomika

• Statistika

• Sociální
krize

• Zemědělství

Objevte publikace a služby OECD

www.oecd.org/bookshop

www.oecd-ilibrary.org

www.youtube.com/OECDiLibrary

www.twitter.com/OECD_Pubs

www.facebook.com/OECDPublications

Obsah

Česká republika v mezinárodním srovnání

04

Úvodní slovo generálního
tajemníka OECD
Angel Gurría

26

Kvalita života
v České
republice

06

**Česká republika
a OECD**

29

Lépe se může dařit
každému **regionu**,
který je dobře řízen

09

Česká republika
v číslech

33

Vzdělání
a dovednosti mají
stále větší význam

13

Hospodářství
Cesta růstu

37

Měření pokroku
směrem k
zelenému růstu

17

Jak vytvořit
více lepších
pracovních míst

41

Výhled pro
zemědělství
Výživa světové populace

21

Od finanční krize
k **sociální krizi**

45

Rozvoj
Produktivita –
další výzva

OECD360

Shrnutí

OECD360 přináší nejnovější analýzy a data z klíčových publikací OECD. Bohatá grafika ilustruje hlavní aktuální problémy.

• Vzdělávání, zaměstnanost, růst šetrný k životnímu prostředí, regionální perspektivy, zemědělství, hospodářský růst, finanční krize a její dopady na společnost a rozvoj: 8 témat, která shrnují situaci vaší země a celé mezinárodní scény.

Každý článek doprovází dvě stránky obrázků a grafů, které znázorňují data OECD ze tří grafů převzatých z původní publikace – odkazy na statistiky umožňují stáhnout zdroje dat jednotlivých obrázků.

- Zaměřte se na svou zemi: části „Vaše země v číslech“ a Index lepšího života ji umožní porovnat s průměrem OECD pomocí různých indikátorů ekonomiky, zaměstnanosti, životní úrovně, zdanění a životního prostředí.

- **Vy a OECD:** Jako každá členská země má i vaše vláda u OECD stálé zastoupení složené z velvyslance a diplomatů. Stránky připravené s jejich pomocí představují historii, úspěchy a spolupráci vaší země s OECD.

Úvod

O OECD

Posláním Organizace pro hospodářskou spolupráci a rozvoj (OECD) je prosazovat přístupy, které zlepší ekonomickou a sociální úroveň lidí po celém světě. OECD poskytuje fórum, v rámci kterého mohou vlády ve vzájemné spolupráci hledat řešení společných problémů, sdílet zkušenosti a identifikovat osvědčené postupy k vytváření lepších politik pro lepší život. Více než 50 let pomáhá OECD utvářet globální standardy, mezinárodní úmluvy, dohody a doporučení v oblastech, jako je veřejná správa a boj proti úplatkům a korupci, odpovědnost podniků, rozvoj, mezinárodní investice, daně a životní prostředí. Spolupráce, dialog, konsensus a vzájemné hodnocení jsou nástroje, které OECD využívá k plnění své vize silnější, čistější a spravedlivější světové ekonomiky a společnosti.

Členskými státy OECD jsou: Austrálie, Belgie, Česká republika, Dánsko, Estonsko, Finsko, Francie, Chile, Irsko, Island, Itálie, Izrael, Japonsko, Kanada, Korea, Lucembursko, Maďarsko, Mexiko, Německo, Nizozemsko, Norsko, Nový Zéland, Polsko, Portugalsko, Rakousko, Řecko, Slovenská republika, Slovinsko, Španělsko, Švédsko, Švýcarsko, Turecko, USA a Velká Británie. Na práci OECD se podílí také Evropská Komise. OECD nyní vede přístupová jednání s Kolumbií, Lotyšskem a Ruskou federací*. Spolupracuje s více než 100 dalšími ekonomikami, včetně klíčových partnerů Brazílie, Číny, Indie, Indonésie a Jihoafrické republiky.

www.oecd.org/about

* Činnosti související s přístupovým procesem Ruské federace do OECD jsou momentálně pozastaveny.

Hlavní zdroje OECD

Web OECD:
www.oecd.org
www.oecd.org/Czech

Publikace a data OECD:
www.oecd-ilibrary.org
a **data.oecd.org/**

Časopis OECD Observer:
www.oecdobserver.org/

Blog OECD:
www.oecdinsights.org

Zapojte se

Fórum OECD:
www.oecd.org/forum

Globální parlamentní síť OECD:
www.oecd.org/parliamentarians

Twitter: **@OECD**
#OECD360

Facebook:
www.facebook.com/theOECD

Pokud si chcete zakoupit vlastní tištěnou kopii, kontaktujte, prosím, **OECD.Bookshop@oecd.org**

**Online verze
dostupná na:
www.oecd360.org**

Názory vyjádřené a argumenty použité v této publikaci nemusejí odrážet oficiální stanoviska OECD nebo jejích členských zemí. Zahrnutí materiálů z externích zdrojů nebo odkazů na externí webové stránky do této publikace neznamená, že OECD názory, myšlenky a informace uvedené v těchto zdrojích a webových stránkách schvaluje nebo za ně nese odpovědnost. V případě rozporu mezi originálním materiálem OECD a překladem je platný pouze text originálu.

Touto publikací ani žádnou mapou zde uvedenou není dotčen status jakéhokoliv území ani svrchovanost nad ním, vyznačení mezinárodních hranic a název jakéhokoliv území, města nebo oblasti.

Statistická data pro Izrael jsou dodávána příslušnými izraelskými úřady, které za ně nesou odpovědnost. Používáním takových dat organizací OECD není dotčen status Golanských výšin, Východního Jeruzaléma a izraelských osad na Západním břehu v souladu s mezinárodním právem.

Zahrnutí inzerce do této publikace žádným způsobem neznamená, že OECD zmíněné produkty nebo služby schvaluje. Uvedení konkrétních společností nebo produktů neznamená, že jsou doporučeny na úkor ostatních podobné povahy, které zde nejsou uvedeny. Všechny ochranné známky výrobků a služeb, loga, kolektivní ochranné známky, práva k designu, osobnostní práva nebo podobná práva, která jsou v publikaci uvedena, použita nebo citována, jsou majetkem příslušných vlastníků.

© OECD 2015

Žádosti o souhlas s reprodukcí celého materiálu nebo jeho částí zasílejte na adresu rights@oecd.org

Úvodní slovo

Udržitelný a inkluzivní růst: správný přístup

////////////////////////////////////

Angel Gurría
generální tajemník OECD
©OECD

Krize ještě není za námi. Růst se obnovuje, ale příliš pomalu. Nezaměstnanost klesá, ale ne dostatečně. Zvyšující se nerovnost v naší společnosti je důvodem k obavám a důvěra ve vlády a demokratické instituce rychle slábne. Vlády musejí urgentně vytvořit soubor politik, které přinesou zlepšení ve všech těchto oblastech, abychom dále směřovali k udržitelnému a inkluzivnímu růstu.

OECD má jedinečnou pozici, ze které může vládám pomoci tuto situaci zlepšit. Již více než 50 let přináší data a analýzy ke všem oblastem, kterými se vlády musejí zabývat – od zemědělství po nezaměstnanost, a doporučení ke vzdělávání, zdravotní péči, životnímu prostředí, financím či řízení.

Politiky nejsou cílem samy o sobě – účelem lepších přístupů je zajistit lepší životy našim občanům. OECD může vládám ukázat nejen to, jak si různé sektory v jejich zemích vedou, ale také výsledky ostatních zemí. Společně pak tyto informace můžeme použít k identifikaci osvědčených postupů, které nám pomohou vytvářet lepší vládní strategie.

OECD360 přináší výběr nejnovějších zjištění OECD ke klíčovým problematikám, jako jsou pracovní místa, nezaměstnanost, růst a vzdělávání, a celkový obrázek o ekonomice a životní úrovni lidí v daných zemích. Nabízí data na národní úrovni a zasazuje je do celého kontextu OECD. *OECD360* také umožňuje nahlédnout jak spolu různé oblasti navzájem souvisejí – ukazuje například výsledky vzdělávacího systému země v porovnání s ostatními zeměmi, ale také to, jak vzdělávání určuje šanci na získání kvalitní práce v době vysoké nezaměstnanosti mladých.

Tento časopis obsahuje aktuální analýzu OECD zaměřenou na několik klíčových oblastí a přináší nejnovější doporučení organizace k řešení některých nejpálčivějších problémů, kterým

„Pro OECD je ctí pracovat pro Českou republiku a spolupracovat s ní. Společně můžeme prosazovat lepší přístupy pro lepší život zde i po celém světě.“

naše společnosti čelí: Jak zaměřit sociální podporu na ty, kteří ji skutečně potřebují, a zajistit, že kvůli rozpočtovým omezením neklesne rozsah a kvalita klíčových služeb, jako je zdravotnictví a školství? Jak vytvořit více lepších pracovních míst a podporovat dovednosti, které bude pracovní trh v blízké budoucnosti vyžadovat? Jak podpořit model růstu, který vytvoří příležitosti pro všechny a nikoho nevyloučí? Jak docílit nízkouhlíkové ekonomiky přátelské k životnímu prostředí v níž poroste náš životní standard, aniž by na to doplatily budoucí generace?

Tyto otázky jsou důležité pro všechny vlády. OECD při hledání řešení těchto problémů spolupracuje se svými členskými a partnerskými zeměmi a využívá nebývalé příležitosti, které nabízí propojenější svět.

Doufám, že panoramatický pohled na ekonomiku a společnost České republiky, kterou tento nový produkt nabízí shrnutím mnoha různých činností zaměřených na vaši zemi, přispěje ke společnému porozumění toho, jak podporovat dobrou životní úroveň. Pro OECD je ctí pracovat pro Českou republiku a spolupracovat s ní. Společně můžeme prosazovat lepší přístupy pro lepší život, zde i po celém světě.

Angel Gurría
generální tajemník OECD

Andrej
Babiš

**1. místopředseda
vlády pro ekonomiku
a ministr financí**

© Jiří Turek

Dvacet let s OECD

Česká republika se stala členem OECD v prosinci 1995 jako vůbec první postkomunistická země, tehdy ještě v procesu ekonomické transformace. Byl to tehdy výraz uznání, že jsme definitivně přešli k demokracii a tržní ekonomice, což jsou základní podmínky členství, a tedy i důvod k jisté hrdosti. Od té doby se u nás mnoho změnilo a změnila se i OECD. Už dávno není jen elitním klubem bohatých zemí. Od našeho vstupu se rozrostla o dalších osm členů převážně z bývalého východního bloku a v současnosti vede přístupové rozhovory s Lotyšskem a Kolumbií. Prostřednictvím různých forem spolupráce se otevírá i nečlenům. Zůstává ale elitním klubem dobré praxe, kde se zástupci vlád baví o tom, jak lépe řídit ekonomiku a spravovat věci veřejné. Osobně vítám příležitost se těchto diskusí účastnit.

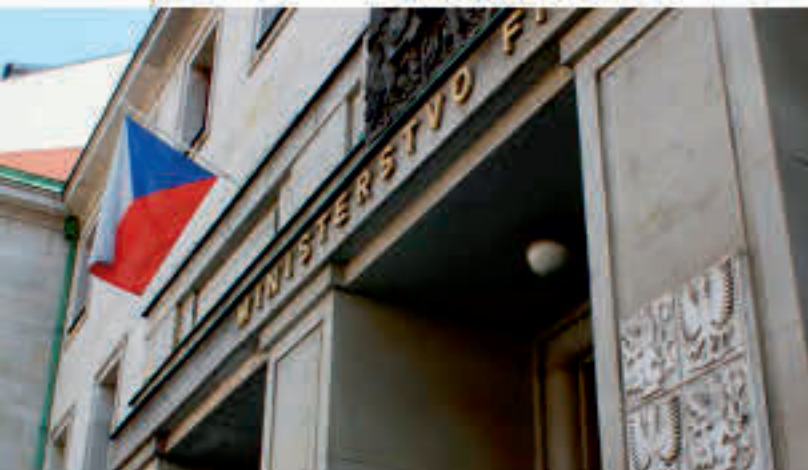
V OECD se sbíhají informace a zkušenosti z mnoha koutů světa, které experti organizace zpracovávají, porovnávají a vyhodnocují. Výsledkem jsou pak konkrétní doporučení - například jak snížit nezaměstnanost, usnadnit podnikání, zlepšit postavení žen, bojovat proti korupci, omezit škodlivé emise, lépe vzdělávat, efektivněji léčit, či zajistit udržitelnost penzijního systému. Ano, takto široký a ještě širší je současný záběr organizace, která má v názvu „ekonomická“.

Samozřejmě ne vždy platí, že to, co funguje v jedné zemi, uplatní se stejně dobře v jiném kulturním prostředí. Ne všechny návrhy jsou také realizovatelné v daném politickém kontextu. Jednoduché univerzální recepty zpravidla neexistují a ani doporučení renomované instituce nelze přijímat zcela nekriticky. Jakkoliv se samotná OECD snaží šít své rady zemím na míru, je především úkolem nás, domácích „tvůrců politik“, posoudit jejich schůdnost, vzít si z nich to nejlepší a vhodně přizpůsobit naším podmínkám. Jako příklad využití práce OECD mohu uvést zprávu Globálního fóra pro transparentnost a výměnu informací pro daňové účely o České republice, která pomohla zjistit určité nedostatky v naší národní legislativě.

Nedílnou součástí činnosti OECD je samozřejmě hodnocení ekonomické situace a prognóza budoucího vývoje ve světě i v jednotlivých zemích. Hospodářských výhledů OECD využívá Ministerstvo financí při pravidelném srovnání názorů relevantních institucí na české hospodářství. Je pravda, že světovou finanční a hospodářskou krizi OECD nepředpověděla. Ještě v prosinci 2008 věstila OECD české ekonomice na další rok růst HDP o 2,5 %, ten se nakonec propadl o 4,4 %.

©Pavel Polansky

Prezident ČR Miloš Zeman na návštěvě u generálního tajemníka
OECD Angela Gurrí
©OECD/Julien Daniel

Řekněme ale na omluvu OECD, že podobně špatný odhad měly i další světové instituce, a přičtème jí k dobru, že se snaží vzít si z této zkušenosti ponaučení. Pracuje na svých modelech, aby napříště dokázala lépe a dříve rozpoznat varovné signály.

Prognózy OECD se neomezují jen na vývoj HDP a dalších makroekonomických veličin. OECD se snaží vidět dopředu i v dalších oblastech a předpovědět, co se bude dít třeba s globálním klimatem, vodními zdroji a produkcí zemědělských plodin, či po jakých dovednostech bude poptávka na trhu práce. Někdy jsou to odvážné výhledy do budoucnosti vzdálené třicet až padesát let a i když pravděpodobnost takových scénářů je možné snadno zpochybnit, stojí za to se nad nimi zamyslet.

Běžný občan narazí na zkratku OECD nejčastěji v populárních ekonomických člancích. Oblíbené jsou zejména různé žebříčky. Z nich se dozví například, že Češi mají zhruba o čtvrtinu nižší příjmy než průměrný občan OECD, ovšem platí z nich – pokud jsou svobodní a bezdětní – deváté nejvyšší daně a odvody v OECD. Nebo že čeští dospělí mají nadprůměrné matematické schopnosti, zatímco patnáctiletí žáci dosahují v mezinárodních testech jen průměrných výsledků. Takové informace, jakkoliv mohou někdy zjednodušovat, nejsou k zahoezení. Nastavují nám zrcadlo a nutí k přemýšlení, co bychom mohli dělat lépe nebo jinak.

Akademici i státní úředníci pak ocení statistiky OECD v celé jejich šíři a hloubce. Výhodou je jednotná metodika a klasifikace, které zajišťují srovnatelnost mezinárodních dat. Pracovníci MF hojně využívají například statistiky platební

balance, daňové informace, data o trhu práce a různé sociální ukazatele. Užitečné jsou také publikace, které mapují různé systémy jednotlivých zemí, například penzijní či daňový. Když uvažujeme o reformách, neškodí se podívat, jak se věci dělají za našimi hranicemi. Proto také zdroje OECD často figurují v důvodových zprávách k návrhům zákonů.

Jednou z oblastí, v níž OECD zaujímá přední postavení, jsou daně a zejména mezinárodní zdanění. OECD je autorem vzorové smlouvy o výměně informací v daňových záležitostech, směrnic pro transferové ceny či modelové smlouvy o zamezení dvojímu zdanění. Úmluva o vzájemné správní pomoci v daňových záležitostech a zprávy Globálního fóra pro transparentnost a výměnu informací pro daňové účely jsou významnými počiny v boji proti daňovým únikům a vyhýbání se daňové povinnosti. Z těchto aktivit má prospěch i naše státní pokladna.

Všechny uvedené nástroje je samozřejmě nutné neustále revidovat a přizpůsobovat aktuálním podmínkám. Povaha podnikání a struktura přeshraničních ekonomických aktivit se v čase mění. Větším problémem, než dvojí zdanění, se v poslední době ukazuje být dvojí nezdanění. Nadnárodní korporace dokážou najít rozdíly v daňových systémech různých zemí, šikovně rozmístit své firmy a přelévát mezi nimi zisky tak, aby platily co nejnižší, nejlépe žádné daně a přitom se neocitly za hranou zákona. Co neodvedou státu firmy, je třeba vybrat od jednotlivců, ať už formou daně z osobního příjmu či třeba přes vyšší DPH. Proto je důležité, aby OECD dovedla do konce své současné tažení proti těmto praktikám známé pod zkratkou BEPS (Base Erosion and Profit Shifting). OECD

©Fotolia/Gary

Seminář na MZV k představení Hospodářského přehledu ČR 2014 v Praze
©MZV

byla vždy propagátorem otevřeného obchodu a volných kapitálových toků. Je dobře, že svým ideálům zůstává věrná, ale zároveň dokáže vnímat i dílčí negativní důsledky a operativně je řešit.

Jako ministr financí nemohu nezmínit práci OECD v oblasti finančních trhů. Moji experti velmi oceňují diskuze o vývojových trendech i regulatorních nástrojích, které mají zajistit lepší fungování a stabilitu finančního systému. Obzvláště živé a podnětné jsou pak kulaté stoly se zástupci soukromé finanční sféry, kde se střetávají názory regulátorů a regulovaných subjektů. To je mimochodem podstatný a chvályhodný rys OECD - ač se jedná o mezivládní organizaci, součástí všech významnějších jednání jsou konzultace se sociálními partnery, zástupci podniků a odborů.

OECD je lídrem v oblasti finančního vzdělávání. Cílem je, aby se občané dokázali orientovat ve stále složitějším světě financí a využívat nabízených služeb ke svému prospěchu, nikoliv k ožebračení až exekuci, jak jsme toho občas svědky. Česká republika patří mezi velmi aktivní členy Mezinárodní sítě finančního vzdělávání a byla jednou z prvních zemí OECD, v níž vláda schválila Národní strategii finančního vzdělávání. Také se zapojila do mezinárodního měření finanční gramotnosti dospělých v roce 2010 a patnáctiletých studentů v roce 2012.

Ve výčtu aktivit a přínosů OECD by se dalo dlouho pokračovat, ale prostor je omezený a do podrobností není třeba zabíhat, vše lze najít na webové stránce OECD či Stálé mise ČR při OECD, a řadu informací skýtá i web Ministerstva financí. Závěrem se proto vrátím do roviny obecnější. V posledních letech a zejména po hospodářské

krizi je v činnosti OECD patrný posun zájmu od makroekonomických agregátů k životním podmínkám konkrétních lidí. Výrazem toho je „index lepšího života“, genderová strategie či pozornost věnovaná příjmovým nerovnostem. OECD zkoumá, jak úspěšná opatření dopadají na různé příjmové skupiny či jaké jsou distribuční účinky různých typů daní. Analyzuje vztah mezi socioekonomickým zázemím studentů a jejich studijními výsledky. Dá se říct, že se stala sociálně citlivější, což potvrzuje i její generální tajemník, když říká „go social“. Přeji nám i OECD, aby měla k lidem čím dál blíže. Snad jí k tomu pomůže i tato česká publikace.

Andrej Babiš,

1. místopředseda vlády pro ekonomiku a ministr financí

Česká republika v číslech

> ZNALOSTNÍ BANKA

- Zdroj dat: <http://data.oecd.org/czech-republic.htm>
- *OECD Factbook 2014: Economic, Environmental and Social Statistics*
DOI: <http://dx.doi.org/10.1787/factbook-2014-en>
- *Government at a Glance 2013*
DOI: http://dx.doi.org/10.1787/gov_glance-2013-en
- *Society at a Glance 2014: OECD Social Indicators*
DOI: http://dx.doi.org/10.1787/soc_glance-2014-en
- Všechny statistiky OECD: <http://www.oecd-ilibrary.org/statistics>

Život a práce

Obyvatelstvo České republiky jako podíl z celkového počtu v OECD, 2012

V České republice

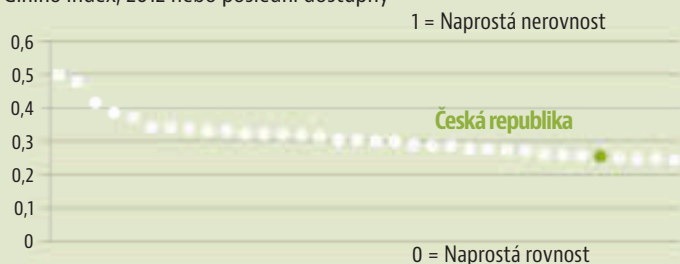
5,2 miliónů mužů

5,3 miliónů žen

Příjmová nerovnost

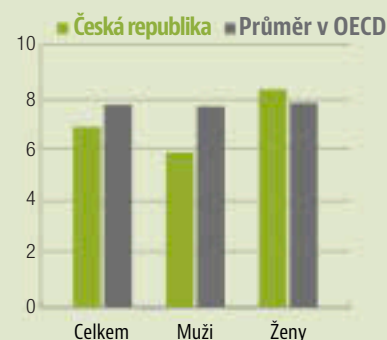
Giniho index, 2012 nebo poslední dostupný

Giniho index hodnotí míru nerovnosti v disponibilních příjmech domácností. Nabývá hodnoty mezi 0 a 1, přičemž nulová hodnota by znamenala absolutní rovnost příjmů (všechny domácnosti by měly stejný příjem), hodnota 1 absolutní nerovnost (veškerý důchod v zemi by náležel jedné domácnosti). Tečky značí Giniho koeficient pro jednotlivé země OECD.

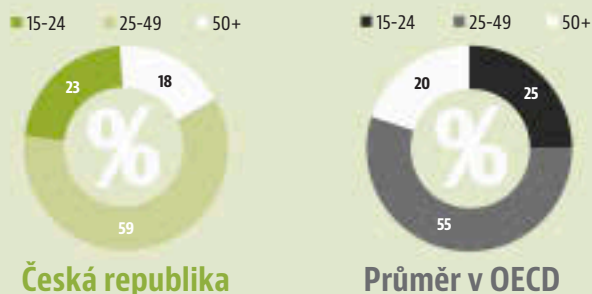
Míra nezaměstnanosti

% pracovní síly, 2013

Nezaměstnanost podle věkových skupin

% celkem nezaměstnaných v každé věkové skupině, 2013

Ztracená generace?

Mladí lidé, kteří nepracují ani se neúčastní vzdělávání nebo odborné přípravy (NEET), 2012

Česká republika v číslech

Jak se daří hospodářství?

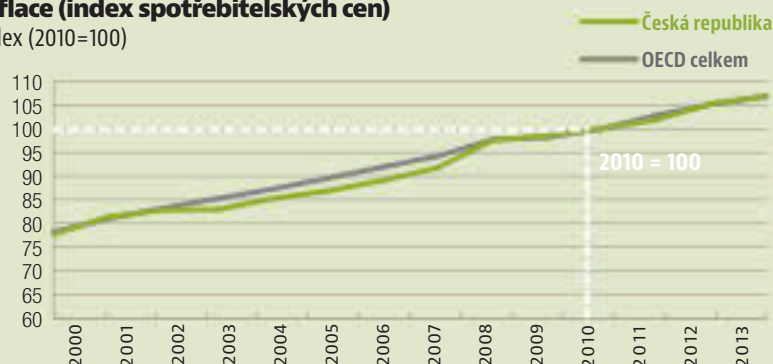
Česká republika v hospodářství OECD
% z celkového hrubého domácího produktu (HDP) OECD, 2013

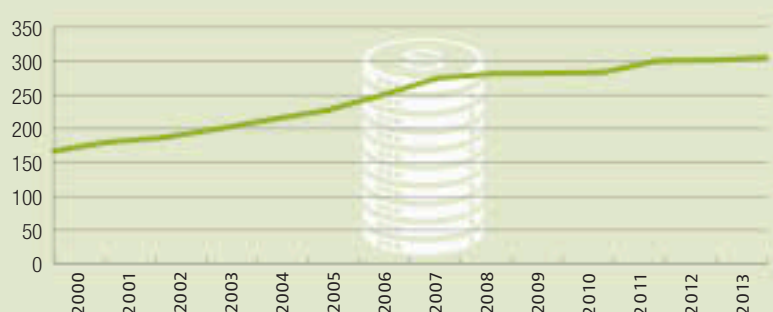
Hrubý domácí produkt (HDP)
v USD na hlavu, 2013

Inflace (index spotřebitelských cen)
index (2010=100)

Hrubý domácí produkt (HDP)
miliardy USD

Úspory a utrácení

Dluh domácností
% disponibilního příjmu domácností

Míra úspor domácností
% disponibilního příjmu domácností

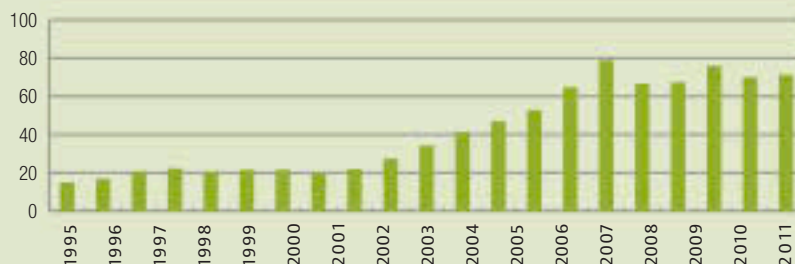

A nyní si pohovořme o daních

Celkový daňový výnos
miliardy USD (běžné ceny), 2011

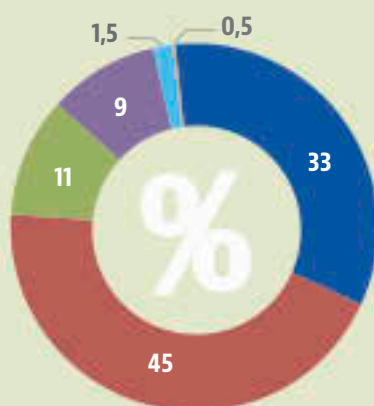

Celkový daňový výnos 1995-2011
miliardy USD (běžné ceny)

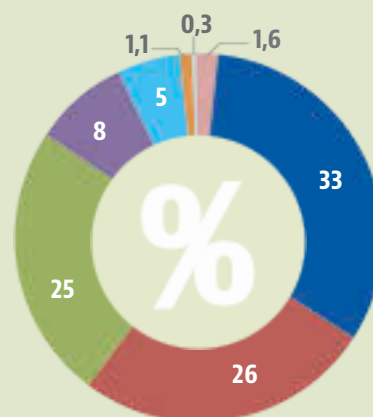

Daňový výnos dle druhu daně
% z celkového výnosu, 2011

- Daně ze zboží a služeb
- Příspěvky na sociální zabezpečení
- Daň z příjmů fyzických osob
- Daň z příjmů právnických osob
- Majetkové daně
- Daně z pracovní síly a z objemu mezd
- Daň z kapitálových výnosů
- Ostatní daně

Česká republika

Průměr v OECD

Vlivem zaokrouhlení netvoří celek vždy 100 %.

Udržíme čistotu

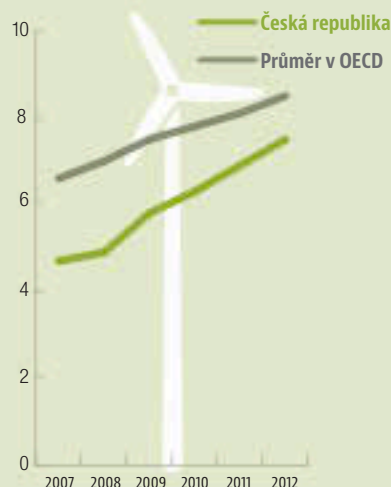
Znečištění ovzduší
Emise oxidu uhličitého
Tuny CO₂ na osobu

Komunální odpad
Kg na osobu, 2012

Obnovitelná energie
% z celkové výroby energie

Jak měříte lepší život?

OECD již více než deset let pracuje na měření rozvoje společnosti - způsobech, které nás posunují nad rámec ukazatele HDP, ke zkoumání otázek, jež mají vliv na životy lidí.

V roce 2011 jsme spustili interaktivní webové stránky Indexu lepšího života OECD („OECD Better Life Index“), kde se lidé mohou podívat, jak si jejich země vede v řadě různých oblastí, jako např. čistota ovzduší, vzdělání, příjem či zdraví, a podělit se o své názory vytvořením svého vlastního Indexu lepšího života.

Stránky BLI navštívilo již více než 5 milionů lidí ze 184 zemí. Téměř 100 000 osob zde vytvořilo svůj osobní Index lepšího života a sdílelo jej s OECD. Tato zpětná vazba nám umožnila zjistit, že celosvětově považují lidé za hlavní hodnoty zdraví, osobní spokojenost a vzdělání.

Co je nejdůležitější pro vás?

**Vytvořte a podělte se s námi o svůj vlastní
Index lepšího života na stránkách:
www.oecdbetterlifeindex.org**

INFORMAČNÍ STŘEDISKO

Text a grafika jsou převzaty z OECD (2015), *Economic Policy Reforms 2015: Going for Growth*, OECD Publishing
DOI: <http://dx.doi.org/10.1787/growth-2015-en>

Cesta růstu

Důsledky finanční a hospodářské krize jsou u nás stále patrné - světová ekonomika je dosud slabá a vzrostly sociální tlaky, přičemž ztrátou příjmů a zvýšenou hrozbou chudoby trpí nejvíce mladí lidé. Vlády stále čelí dlouhodobým výzvám, jako jsou stárnutí populace a změna klimatu. Jak mohou vlády přepracovat a zreformovat své strategie, aby podpořily růst, aniž by prohloubily sociální rozdíly a zhoršily poškozování životního prostředí?

Finanční krize a dlouhodobě utlumené oživení způsobily ve většině vyspělých zemí snížení růstového potenciálu a mnohé rozvíjející se ekonomiky čelí zpomalení růstu. V krátkodobém horizontu jsou hlavními problémy přetrvávající vysoká nezaměstnanost, zpomalující se produktivita, vysoké veřejné rozpočtové deficity a dluhy a také zbývající slabiny finančního sektoru. Krize také zvýšila sociální tíseň, protože jí byly těžce zasaženy domácnosti s nízkými příjmy. Největší ztráty příjmů zažívají a zvýšenému riziku chudoby čelí mladí lidé. Dlouhodobé výzvy zahrnují stárnutí populace, dopad technologické změny vyžadující dovednosti na příjmovou nerovnost a vliv zhoršování životního prostředí na zdraví populace a budoucí růst. K řešení mnoha krátkodobých i střednědobých problémů, kterým čelí jak vyspělé země, tak i rozvíjející se země, jsou třeba kvalitní strukturální politiky.

Cesta růstu nabízí komplexní hodnocení, které má pomoci vládám v úvahách, jak by mohly reformy ovlivnit kvalitu života jejich občanů, a v přípravě souboru strategií, které budou co nejlépe plnit jejich cíle. Zpráva stanovuje klíčové priority reforem vedoucích k růstu reálných příjmů a zaměstnanosti ve vyspělých a hlavních rozvíjejících se zemích. Priority široce pokrývají regulaci trhu práce a trhu produktů, vzdělávání a odbornou přípravu, systémy daní a dávek, pravidla pro obchod a investice a inovační politiky. Koncepční rámec *Cesty k růstu* napomáhá zemím G20 při plánování strategií růstu s cílem zvýšit jejich společný hrubý domácí produkt (HDP) o 2 %, což je jedna z klíčových met vytyčených zeměmi G20 v roce 2014 směrem k dosažení udržitelného a vyváženého růstu.

Primárním zaměřením zprávy *Cesta růstu* je zlepšení materiální životní úrovně ve střednědobém horizontu. Zpráva však též osvětluje rozpory a synergie s dalšími cíli v oblasti kvality života, mezi něž se řadí snižování příjmové nerovnosti a zmírňování tlaků na životní prostředí. Konkrétně hodnotí doklady o vlivu prorůstových strukturálních reforem na rozložení mezd a nerovnost příjmů domácností a zkoumá, zda určité strategie, díky nimž v posledních desetiletích rostl HDP, nepřispěly také k prohlubování rozdílů ve společnosti. Zpráva dále zkoumá tlaky na životní prostředí spojené s hospodářským růstem. Zabývá se rolí strukturálních reforem a politik životního prostředí a poskytuje důkazy o důležitosti správného nastavení environmentálních strategií a o jejich vlivu na růst produktivity. Toto vydání zprávy *Cesta růstu* obsahuje rovněž kapitolu, která je věnována hodnocení trendů ve strukturálních reformách od přelomu tisíciletí.

Pokrok ve strukturálních reformách od roku 2013

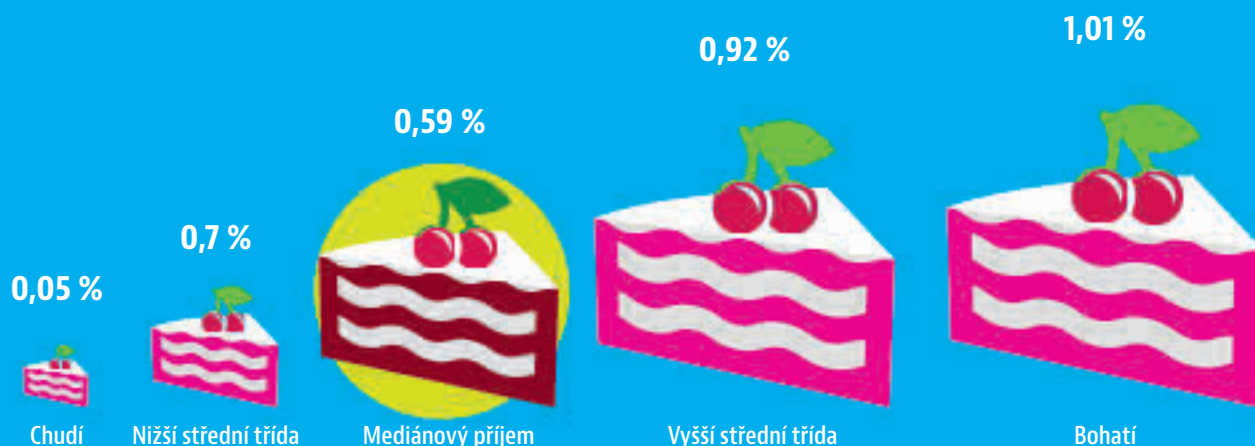
Ve většině vyspělých zemí napříč OECD za poslední dva roky zpomalila rychlost zavádění strukturálních reforem. Zvolnění přišlo po období výrazného zrychlení, které následovalo po krizi a bylo částečně vyvoláno tržními tlaky spojenými s dluhovou krizí v eurozóně. Reformní aktivita je nadále vysoká, byť klesající, v Řecku, Irsku, Portugalsku a ve Španělsku a vzrostla v Japonsku. Ve většině severovýchodních zemí a zemí jádra eurozóny zůstává reformní aktivita poměrně slabá. Země OECD vesměs kladly důraz na vzdělávání a aktivní politiku zaměstnanosti (APZ), v souladu s významem vědomostního kapitálu

Reformy hospodářských strategií: Cesta růstu

Vybrané údaje

Růst byl nerovnoměrně rozložen

Průměrný roční růst disponibilního příjmu domácností v zemích OECD, 1995-2011, %

StatLink <http://dx.doi.org/10.1787/888933177441>

Potenciální přínosy zavedení osvědčených postupů jsou nemalé

Průměrné potenciální zvýšení HDP na hlavu v zemích OECD plynoucí z výraznějších reforem

StatLink <http://dx.doi.org/10.1787/888933177586>

Reformní úsilí v OECD slábne, jinde však nikoliv

Reakce na doporučení reforem pro posílení růstu

OECD

BRIICS

StatLink <http://dx.doi.org/10.1787/888933177291>

Cesta růstu

a komplementární kvalifikované pracovní síly jako zdrojů růstu a se zřetelem na přetrvávání nezaměstnanosti v souvislosti se slabým růstem. Ve většině rozvíjejících se zemí se tempo reformem zrychlovalo, což odráží vědomí překážek a omezení růstu i potřeby snížit zranitelnost vůči fluktuacím cen komodit a kapitálových toků.

Nové reformní priority

Hlavním motorem dlouhodobého růstu zůstává produktivita práce. Prioritně by se měly zavádět reformy, které jsou zaměřeny na podporu rozvoje dovedností a znalostního kapitálu. To bude podpořeno zvyšováním kvality a inkluze ve vzdělávacích systémech. Při strukturální změně je klíčem k dosažení vyššího růstu realokace zdrojů. Vlády musí vylepšit nastavení politik hospodářské soutěže a inovací, aby usnadnily vstup nových firem a hladké přemístění kapitálu a pracovní síly do nejproduktivnějších firem a sektorů hospodářství. V jižních zemích eurozóny je třeba provést reformy trhu produktů, a to zvláště ve službách, aby se využilo přínosů reformem trhu práce zavedených v nedávných letech. Inkluzivnějšího růstu lze dosáhnout odstraněním překážek bránících vyšší zaměstnanosti a pracovní participaci skupin nedostatečně zastoupených na trhu práce, jako jsou ženy, mládež, pracovníci s nízkou kvalifikací a starší lidé. Zaměstnanost ještě zvýší a větší inkluzi pomůže podpora rychlejšího přemístění do nových pracovních míst a opatření směřující k tomu, že si zaměstnanci budou moci zvyšovat svou kvalifikaci.

Prorůstové strukturální reformy a rozdělení příjmů

Některé prorůstové politiky, které zvyšují HDP pomocí vyšší produktivity, mohou přispívat k nerovnosti způsobené technologickým pokrokem. Například reformy na podporu inovací mohou prohloubit mzdové rozdíly mezi zaměstnanci. Také politiky, které podporují zapojení pracovní síly a vytváření pracovních míst, zvyšují rozptyl mezd. Jelikož však zároveň přispívají k vyšší zaměstnanosti, a to i mezi pracovníky s nízkou kvalifikací, mají tyto reformy neutrální dopad na rozptyl disponibilních příjmů domácností. Vzhledem k tomu, že v mnoha zemích je třeba řešit nárůst nerovností a nouze, vlády by měly upřednostnit balíčky prorůstových strategií, které podporují spravedlivost a začlenění. Je především důležité zvýšit výdělečný potenciál pracovníků s nízkou kvalifikací a usnadnit ženám vstup na pracovní trh.

Prorůstové strukturální reformy, životní prostředí a environmentální politiky

Hospodářský růst s sebou obvykle přináší větší tlak na životní prostředí. Vztah mezi růstem a životním prostředím je ovlivněn jak environmentálními strategiemi, tak i rámcem strukturálních

politik, v němž se implementují. Některé reformy podporující růst, jako je zvyšování environmentálních daní, zavádění mýtného nebo odstraňování environmentálně škodlivých dotací, mohou být pro životní prostředí prospěšné. Jiné zlepšují účinnost environmentálních strategií. To je případ zlepšování vlády práva nebo soutěžních politik. Environmentální strategie, které jsou flexibilní a neutrální vzhledem k volbě technologie a které minimalizují překážky hospodářské soutěže, mohou životní prostředí efektivně chránit, aniž by výrazně poškozovaly produktivitu v hospodářství jako celku.

Trendy v reformách od roku 2005

Od prvního vydání zprávy Cesta růstu v roce 2005 zůstává tempo strukturálních reform ve všech zemích OECD v průměru zhruba stejné, s výjimkou významného zrychlení v době po krizi. Reformní aktivita vedla k podstatnému zlepšení v některých oblastech. To je případ regulace trhu produktů, nastavení důchodových systémů a programů podpory v nezaměstnanosti. Celkově strukturální reformy provedené od prvních let třetího tisíciletí přispěly ke zvýšení potenciálního HDP na hlavu průměrně o zhruba 5 %, přičemž většina tohoto přírůstku pramení z vyšší produktivity. Další reformy směrem k současné nejlepší praxi by mohly v zemích OECD zvýšit dlouhodobou úroveň HDP na hlavu v průměru až o 10 %. To odpovídá průměrnému přírůstku cca 3 000 USD na osobu.

ZNALOSTNÍ BANKA

- *OECD Factbook 2014: Economic, Environmental and Social Statistics*
DOI: <http://dx.doi.org/10.1787/factbook-2014-en>
- *OECD Economic Surveys*
DOI: <http://dx.doi.org/10.1787/16097513>
- *OECD Economic Outlook*
DOI: <http://dx.doi.org/10.1787/16097408>

INFORMAČNÍ STŘEDISKO

Text a grafika jsou převzaty z OECD (2014), *OECD Employment Outlook 2014*, OECD Publishing
DOI: http://dx.doi.org/10.1787/empl_outlook-2014-en

Jak vytvořit více lepších pracovních míst

Přestože na trhu práce začal znovu stoupat počet pracovních míst, míra nezaměstnanosti zůstává v mnoha zemích OECD vysoko nad předkrizovými hodnotami. Souběžně s vysokou mírou nezaměstnanosti se v některých zemích rozvinul problém strukturální nezaměstnanosti, který může přetrvat i po obnovení ekonomického růstu. Mnoho lidí, kteří si práci udrželi, se kvůli krizi muselo vyrovnat s pomalejším růstem nebo dokonce poklesem své reálné mzdy. Politická opatření by měla směřovat ke zvyšování počtu a kvality pracovních míst a zaměřit se především na mladé lidi, dlouhodobě nezaměstnané a zaměstnance s pracovním poměrem na dobu určitou.

Trh práce se v zemích OECD stále zcela nezotavil

Přestože již na trhu práce znovu stoupá počet pracovních míst, míra nezaměstnanosti zůstává v mnoha zemích OECD vysoko nad úrovní před krizí. Ve zbytku roku 2014 a v roce 2015 se předpokládá její mírný pokles. Dlouhodobě vysoká míra nezaměstnanosti je v některých zemích spojena také s nárůstem strukturální nezaměstnanosti. Tento problém se po obnovení ekonomického růstu nemusí podařit automaticky eliminovat, protože vedl ke ztrátě lidského kapitálu a oslabení motivace k hledání práce, zejména pak v řadách dlouhodobě nezaměstnaných. V posledním čtvrtletí roku 2013 bylo v zemích OECD celkem 16,3 milionu lidí, kteří nemohli najít práci déle než rok. To je více než třetina všech nezaměstnaných v daném období a téměř dvakrát víc než v roce 2007. Proto by se země, kde se trh práce zotavuje pomaleji, měly i nadále soustředit především na posílení poptávky a na opatření, jež pomohou zmírnit strukturální nezaměstnanost. Prioritou by měla být opatření pro rekvalifikaci a nalezení vhodného uplatnění dlouhodobě

nezaměstnaných, protože právě ti mají s hledáním nového místa zpravidla největší potíže a právě u nich nejvíce hrozí, že se znovu ocitnou bez práce.

Růst reálných mezd se výrazně zpomalil

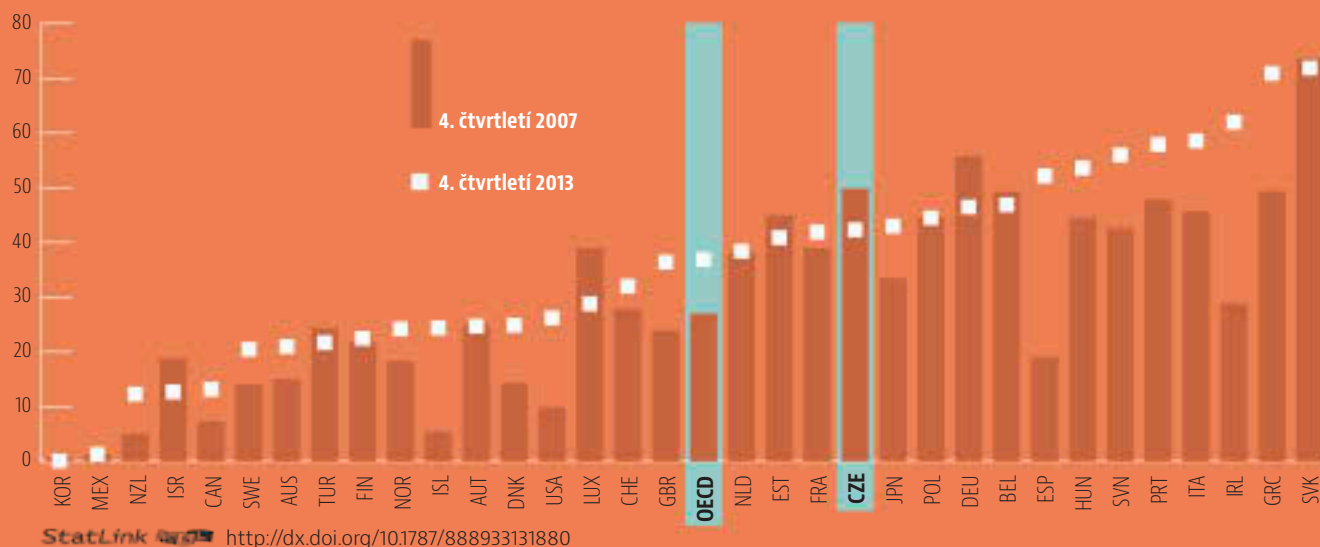
Mnoho lidí, kteří si práci udrželi, se kvůli krizi muselo vyrovnat s pomalejším růstem nebo dokonce poklesem reálné mzdy. Růst reálných mezd se v řadě zemí OECD v důsledku dlouhodobého zvyšování nezaměstnanosti výrazně utlumil. To přispělo ke snížení jednotkových nákladů práce, a tudíž ke zvýšení vnější konkurenceschopnosti mnoha zemí, zejména v eurozóně. Další přízpůsobení mezd by však, zejména v kontextu nízké inflace, vyžadovalo bolestivé snižování mezd a mohlo by vést k rozšíření skupiny chudých pracujících. Za těchto okolností je třeba přijmout politická opatření, jež podpoří konkurenceschopnost, růst a tvorbu pracovních míst. Vedle dobrých makroekonomických politik na podporu hospodářského oživení jsou zapotřebí: reformy, které posílí hospodářskou soutěž na trzích výrobků i služeb, projekty, jež

Výhled zaměstnanosti v zemích OECD

Vybrané údaje

Dlouhodobá nezaměstnanost je stále vysoká

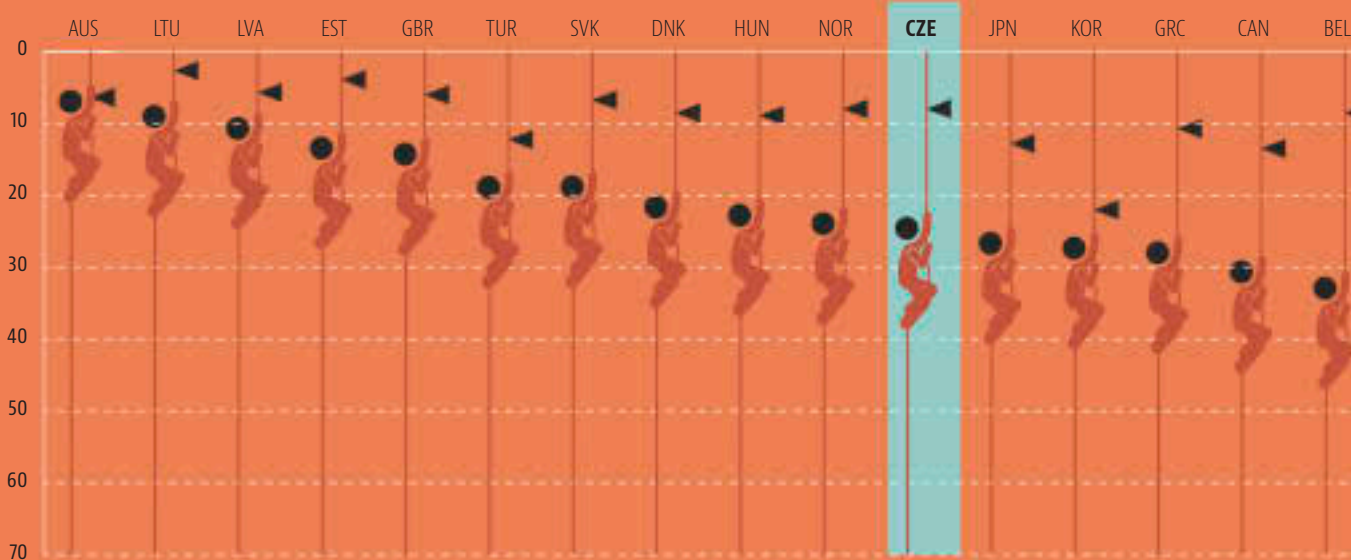
Podíl dlouhodobě nezaměstnaných (jeden rok a déle) na celkové nezaměstnanosti

Smlouvu na dobu určitou mají nejčastěji mladí lidé, 2011-2012

% zaměstnanců se smlouvou na dobu určitou

◀ Všichni (15-64) ● Mladí lidé (15-24)

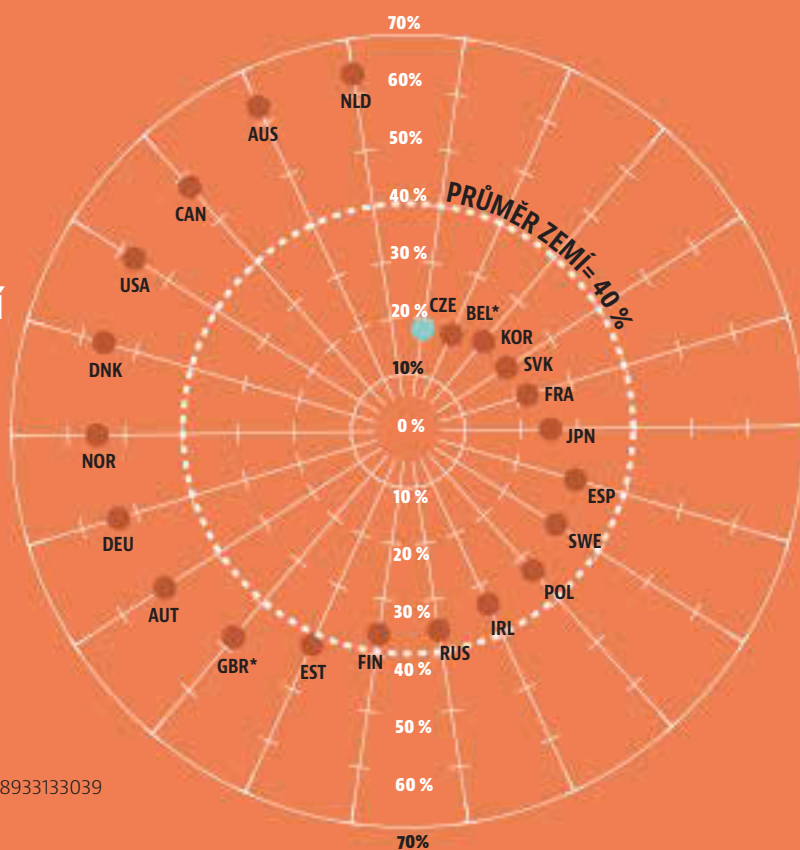

Podíl mladých lidí (16-29), kteří kombinují práci a studium % všech studentů

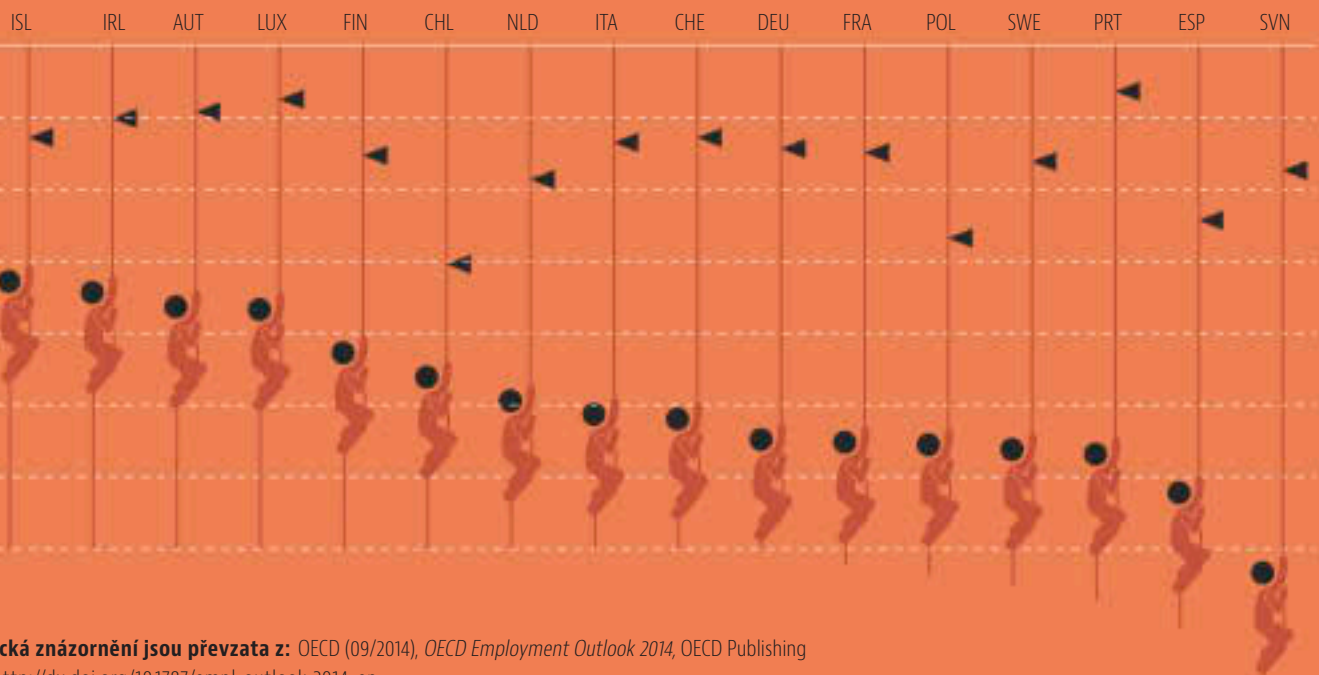

*BEL = Vlámsko; *GBR = Anglie a Severní Irsko

StatLink <http://dx.doi.org/10.1787/888933133039>

KÓDY ISO	AUS Austrálie	CZE Česká republika	DEU Německo	ITA Itálie	LTU Litva	NOR Norsko	SVN Slovinsko	GBR Spojené království
	AUT Rakousko	DNK Dánsko	GRC Řecko	ISR Izrael	LUX Lucembursko	POL Polsko	ESP Španělsko	USA Spojené státy
	BEL Belgie	EST Estonsko	HUN Maďarsko	JPN Japonsko	MEX Mexiko	PRT Portugalsko	SWE Švédsko	
	CAN Kanada	FIN Finsko	ISL Island	KOR Korea	NLD Nizozemsko	RUS Ruská federace	CHE Švýcarsko	
	CHL Chile	FRA Francie	IRL Irsko	LVA Lotyšsko	NZL Nový Zéland	SVK Slovenská republika	TUR Turecko	

Jak vytvořit více lepších pracovních míst

propuštěným pracovníkům pomohou najít uplatnění v perspektivních oblastech pracovního trhu, a opatření, jež zabrání dalšímu poklesu nízkých mezd.

Je třeba prosazovat vyšší kvalitu pracovních míst

Fungování trhu práce je nutné posuzovat jak z hlediska počtu, tak z hlediska kvality pracovních příležitostí. Politická opatření by tedy měla směřovat ke zvýšení počtu i kvality nabízených pozic. Proto byl vytvořen nový koncepční a operační rámec, který umožňuje hodnocení kvality pracovních míst na základě tří aspektů: výše a distribuce příjmů, jistoty na trhu práce a kvality pracovního prostředí. Mezi jednotlivými zeměmi jsou ve všech těchto aspektech výrazné rozdíly. Nezdá se však, že by byl vyšší počet pracovních míst vykoupen jejich nižší kvalitou – některé země mají dobré výsledky v obou ohledech. Značné rozdíly existují také mezi pracovními místy dostupnými různým socioekonomickým skupinám v rámci jedné země. S mnoha nevýhodami se potýkají mladí pracovníci s nízkou kvalifikací a také lidé s pracovním poměrem na dobu určitou. Naproti tomu pracovníkům s vysokou úrovní kvalifikace se nabízí větší počet pracovních míst a ta navíc patří k těm nejkvalitnějšími. Výše a distribuce příjmů závisí na působení prorůstových politik, dostupnosti a kvalitě vzdělání, na povaze institucí, jež určují výši mezd (např. minimální mzdy, kolektivní vyjednávání), a na struktuře systému daní a sociálních dávek. Úroveň jistoty na trhu práce se odvíjí od systému pracovněprávní ochrany, podpory v nezaměstnanosti a odstupného i aktivní politiky zaměstnanosti. Kvalita pracovního prostředí závisí především na účinné realizaci opatření pro bezpečnost a ochranu zdraví při práci, také však na kvalitě sociálního dialogu a míře sociální odpovědnosti zaměstnavatelů.

Nadměrné využívání pracovního poměru na dobu určitou škodí lidem i ekonomice

Nestandardní formy zaměstnávání – tedy všechny formy zaměstnávání, které nepřinášejí výhody trvalého pracovního poměru, resp. smlouvy na dobu neurčitou – mohou firmám umožnit, aby v závislosti na měnící se ekonomické situaci pružně regulovaly počet zaměstnanců. Mohou být také dobrovolnou volbou lidí, jimž vyhovuje určitá volnost, která je s nimi spojena. Nadměrné využívání nestandardních pracovních smluv ovšem může mít nepříznivý vliv na rovnost zaměstnanců i produktivitu. Pracovníci zaměstnaní nestandardní formou mají často menší jistotu dlouhodobého zaměstnání než pracovníci ve standardním pracovním poměru. A firmy do pracovníků zaměstnaných nestandardní formou obvykle méně investují, což může v konečném důsledku snížit jejich produktivitu a limitovat rozvoj lidského kapitálu. Nestandardní formy zaměstnávání se v mnoha zemích rozšiřovaly již více než dvě desetiletí před vypuknutím globální finanční krize. Vlády se tehdy snažily zvýšit flexibilitu trhu práce, a to zejména uvolněním pravidel pro

nestandardní formy zaměstnaneckých poměrů; přitom ponechaly v platnosti relativně přísnější pravidla pro standardní zaměstnanecké poměry. Cestou ke zmírnění rozdílů mezi postavením pracovníků zaměstnaných standardní a nestandardní formou může být zpřísnění právní úpravy pracovních poměrů na dobu určitou a uvolnění pravidel pro propouštění zaměstnanců v trvalém pracovním poměru. Dalším krokem by mohlo být zavedení jediného, unifikovaného typu pracovní smlouvy a sjednocení nákladů spojených s ukončením pracovního poměru u všech forem zaměstnání. Aby zmíněné postupy vedly ke kýženému cíli, bude nutné překonat řadu obtíží souvisejících s implementací a provést doprovodné reformy.

O úspěchu mladých lidí na trhu práce rozhoduje jak jejich kvalifikace, tak praktické dovednosti

OECD v rámci svého mezinárodního výzkumu pracovních kompetencí dospělých (PIAAC) přináší nové údaje o vlivu vzdělání a úrovně dovedností na dva hlavní ukazatele uplatnění mladých lidí ve věku od 16 do 29 let na trhu práce: riziko, že po dokončení vzdělání zůstanou bez práce, a výši jejich hodinové mzdy. Závěry studie potvrzují, jak důležitá je podpora vyššího vzdělávání, ale také zvyšování čtenářské i matematické gramotnosti a schopnosti řešit problémy, jakož i zkvalitňování informací, na jejichž základě se mladí lidé rozhodují pro studijní obor. Výši mzdy na počátku produktivního života pozitivně ovlivňuje úroveň obecných dovedností a rovněž získaná praxe. V některých zemích ale mladí lidé pracují při studiu jen výjimečně, přičemž většina zaměstnaných studentů pracuje mimo rámec formálních programů zahrnujících praxi, jako jsou studijní obory odborných škol nebo učební obory. Z toho plyne, že mají-li se studenti lépe obeznámit se situací na trhu práce, je třeba zavádět a rozšiřovat praktickou výuku v rámci odborného a učňovského vzdělávání, ale také posílit opatření, která usnadní získání praxe studentům všech typů škol. Příkladem takových opatření je odstranění překážek, které firmám brání zaměstnávat pracovníky na částečný úvazek, či zavedení daňového zvýhodnění studentů do určitého limitu odpracovaných hodin.

ZNALOSTNÍ BANKA

- OECD Employment and Labour Market Statistics
DOI: <http://dx.doi.org/10.1787/lfs-data-en>
- Taxing Wages 2013
DOI: http://dx.doi.org/10.1787/tax_wages-2013-en
- OECD Economic Outlook, Volume 2014 Issue 1
DOI: http://dx.doi.org/10.1787/eco_outlook-v2014-1-en

INFORMAČNÍ STŘEDISKO

Text a grafika jsou převzaty z
OECD (2014), *Society at a Glance 2014*:
OECD Social Indicators, OECD Publishing
DOI: http://dx.doi.org/10.1787/soc_glance-2014-en

Od finanční krize k sociální krizi

Sociální situace v mnoha zemích OECD je poznamenána nezaměstnaností a snížením příjmů. Kvůli fiskální konsolidaci mají vlády pouze omezené možnosti, jak tyto problémy řešit. Škrty sociálních výdajů by však mohly zhoršit životní situaci nejzranitelnějších skupin a způsobit problémy v příštích letech. Chtějí-li vlády vytvořit sociální politiku „odolnou vůči krizi“ a zachovat účinnou podporu v průběhu celého ekonomického cyklu, musí hledět za horizont přítomnosti a plánovat pro budoucnost.

Sociální situaci v mnoha zemích OECD více než pět let od nástupu finanční krize citelně poznamenává vysoká míra nezaměstnanosti a snížení příjmů. Vlády mají kvůli fiskální konsolidaci pouze omezené možnosti, jak tyto problémy řešit. Škrty sociálních výdajů však mohou zhoršit strádání nejzranitelnějších skupin a způsobit další problémy v budoucnu. Země OECD mohou zmíněné problémy účinně vyřešit pouze tehdy, jestliže přijmou správně koncipovaná politická opatření a zajistí odpovídající zdroje. Hlavní rozvíjející se ekonomiky, které krize nepostihla tak dramaticky, se v současné době soustředí na jiné problémy. Protože však budují systémy sociální ochrany a snaží se je nastavit tak, aby byly „odolné vůči krizím“, vývoj v zemích OECD je významný i z jejich pohledu.

Finanční krize přinesla sociální krizi

Vývoj na finančních trzích v letech 2007 a 2008 odstartoval nejen ekonomickou a fiskální krizi, ale také krizi sociální. Země, které krize zasáhla nejbolestněji a na nejdelší dobu, teď bojují se závažnými důsledky, jež se týkají pracovních vyhlídek, příjmů a životních podmínek jejich obyvatel. V zemích OECD nyní hledá práci zhruba 48 milionů lidí, což je o 15 milionů více než v září 2007. Miliony dalších lidí trápí finanční nouze. V Řecku, Irsku a Španělsku se zdvojnásobil počet lidí, kteří žijí v domácnostech bez příjmu z pracovní činnosti. Nejvíce postiženy jsou skupiny s nízkými příjmy a rovněž mladí lidé a rodiny s dětmi.

Společnost může nést následky dlouhá léta

Domácnosti jsou pod velkým tlakem a rozpočty na sociální podporu pod přísnou kontrolou. Stále více lidí tak vyjadřuje nespokojenost se svou životní situací a důvěra občanů vůči vládám je otřesena. Vývoj navíc naznačuje, že se společnost bude z následků krize zotavovat dlouho. Některé sociální důsledky, například pokud jde o zakládání rodin, porodnost a zdraví, se projeví až v dlouhodobém horizontu. Porodnost se od počátku krize ještě snížila, což jen zhoršuje demografické a fiskální problémy související se stárnutím populace. Rodiny také omezily základní výdaje včetně výdajů na potraviny a to má vliv na jejich zdraví – dnes i v budoucnu. V současné době zatím nelze kvantifikovat dlouhodobý dopad krize na zdraví lidí, je však známo, že nezaměstnanost a obtížná ekonomická situace přispívají k rozvoji různých zdravotních problémů, mimo jiné i duševních onemocnění.

Dnešní investice pomohou předejít vysokým výdajům v budoucnu

Krátkodobá úspora může vést k daleko vyšším nákladům v budoucnu, a tak by vlády měly mezi své hlavní priority zařadit financování programů investičního charakteru. Dnešní škrty výdajů na zdravotnictví nesmí vést ke zvýšení budoucích potřeb zdravotní péče. Zejména země, jež krize zasáhla skutečně

Stručný pohled OECD na společnost

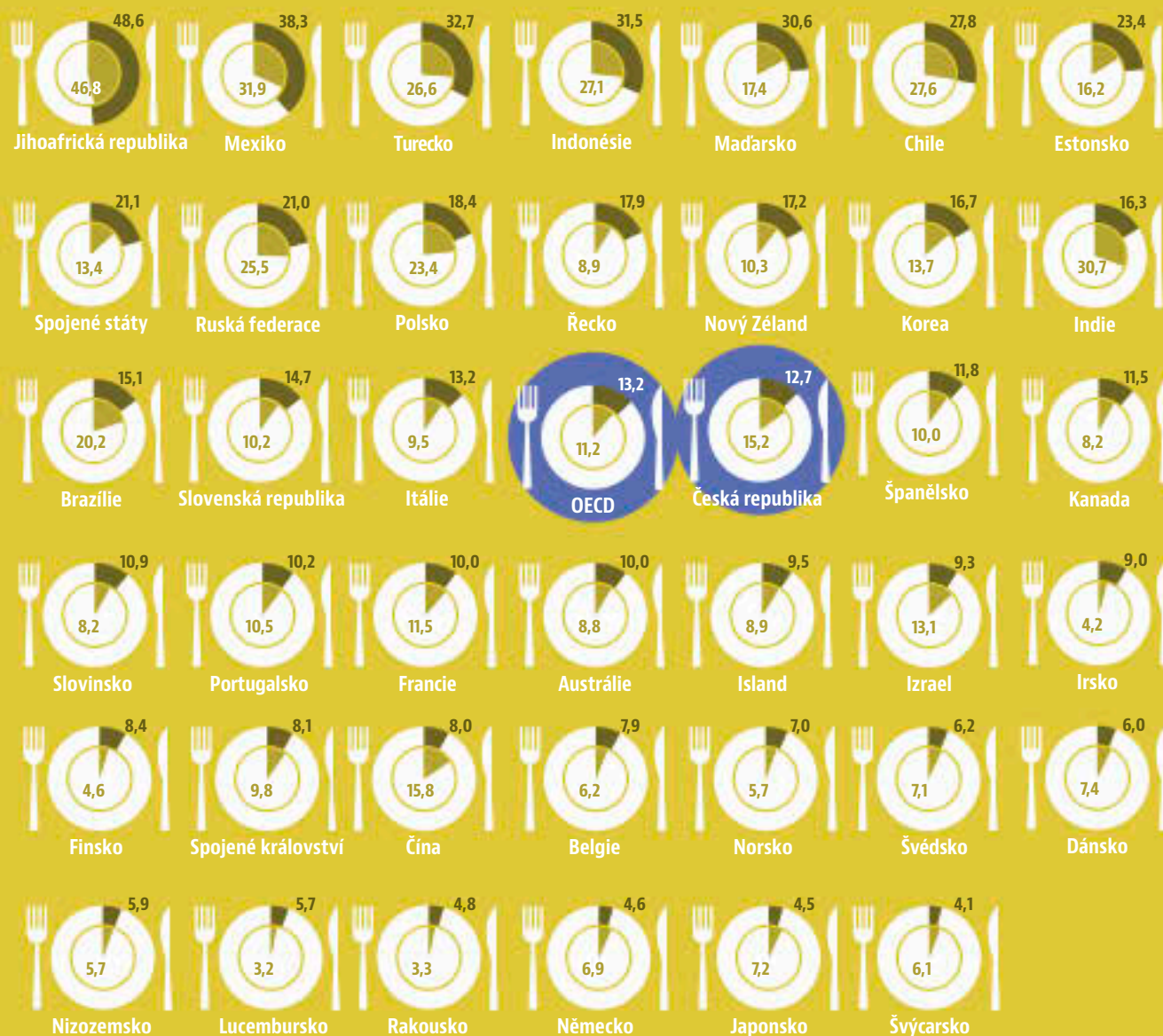
Vybrané údaje

Nejistota potravin roste

"Dostali jste se v posledních 12 měsících do situace, kdy jste neměli dost peněz na jídlo?"

% kladných odpovědí ● 2011/2012 ● 2006/2007

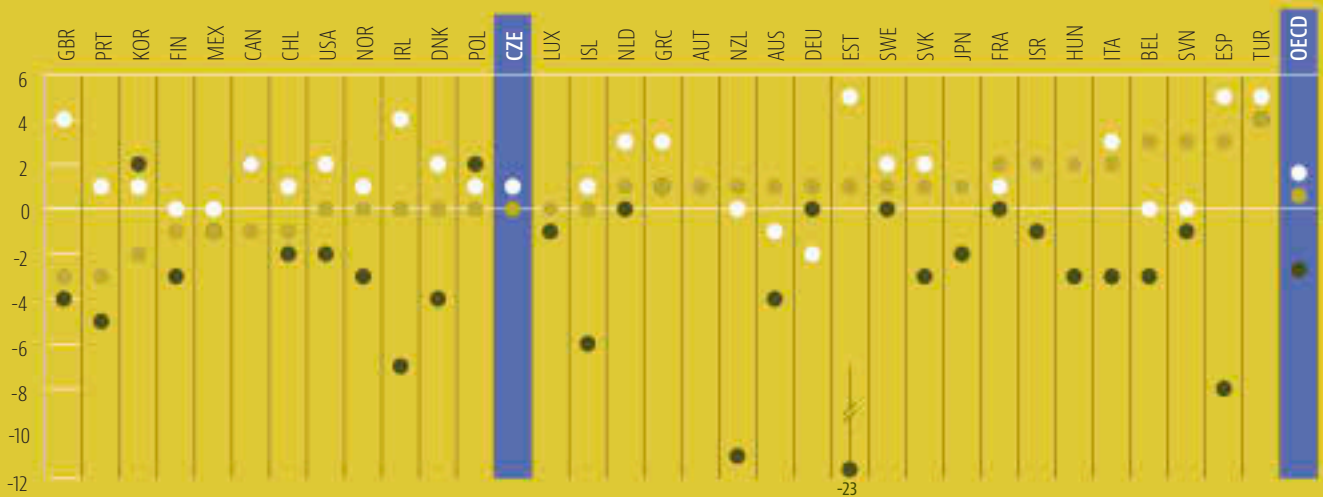
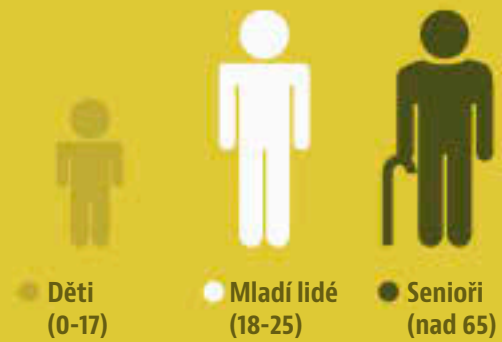
Řazeno od nejvyššího po nejnižší, 2011/2012

Chudoba vzrostla mezi dětmi a mladými lidmi, poklesla mezi seniory

Změna míry relativní chudoby v procentních bodech mezi roky 2007 a 2010 podle věkové skupiny

Řazeno od nejnižší po nejvyšší u dětí

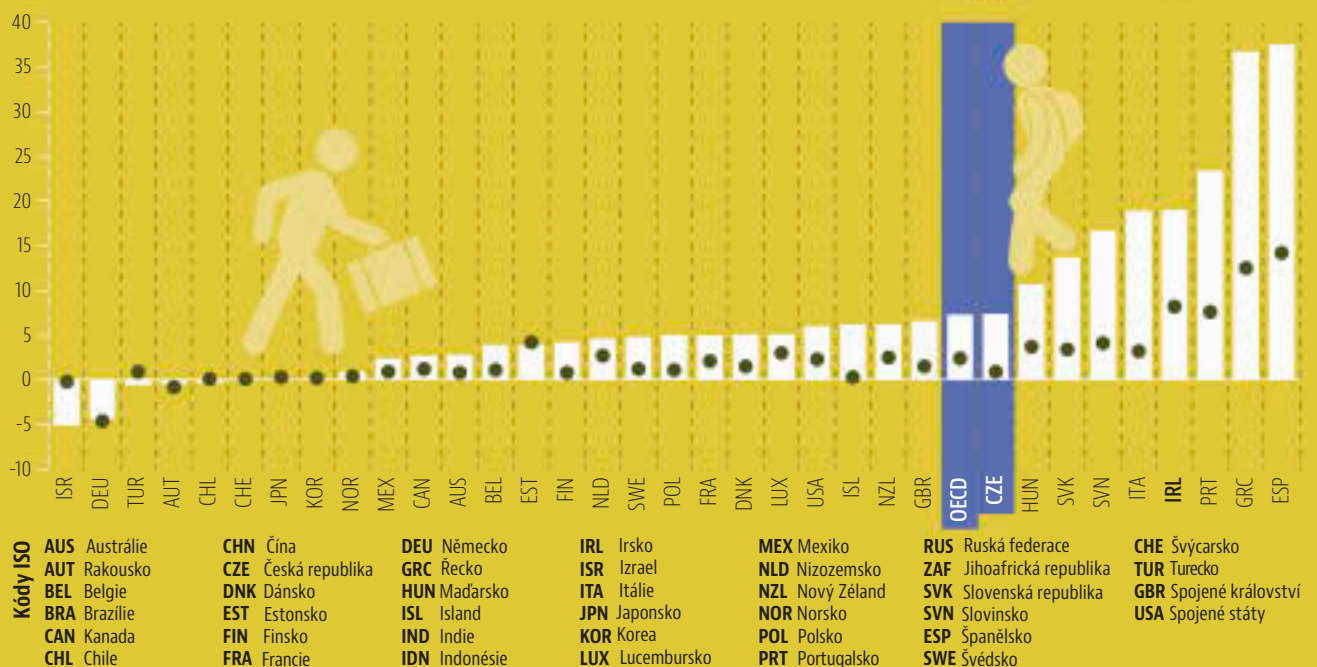

StatLink <http://dx.doi.org/10.1787/888932966485>

Nezaměstnanost postihla ve většině zemí nejvíce mladé lidi

Změna míry nezaměstnanosti v procentních bodech mezi rokem 2007 a 2. čtvrtletím roku 2013

Starší lidé (55-64) Mladí lidé (15-24)

AUS Austrálie	CHN Čína	DEU Německo	IRL Irsko	MEX Mexiko	RUS Ruská federace	CHE Švýcarsko
AUT Rakousko	CZE Česká republika	GRC Řecko	ISR Izrael	NLD Nizozemsko	ZAF Jihoafrická republika	TUR Turecko
BEL Belgie	DNK Dánsko	HUN Maďarsko	ITA Itálie	NZL Nový Zéland	SVK Slovenská republika	GBR Spojené království
BRA Brazílie	EST Estonsko	ISL Island	JPN Japonsko	NOR Norsko	SVN Slovinská republika	USA Spojené státy
CAN Kanada	FIN Finsko	IND Indie	KOR Korea	POL Polsko	ESP Španělsko	
CHL Chile	FRA Francie	IDN Indonésie	LUX Lucembursko	PRT Portugalsko	SWE Švédsko	

StatLink <http://dx.doi.org/10.1787/888932966390>

Od finanční krize k sociální krizi

výrazně, by se měly zaměřit na zpřístupnění kvalitních služeb pro děti a předcházet vyloučení absolventů z trhu práce.

Zranitelné skupiny potřebují okamžitou pomoc

Mají-li být sociální investice skutečně účinné, musí být zakotveny ve vhodném systému podpory nejchudších. Neodmyslitelnou součástí jakékoli strategie ekonomického a sociálního ozdravení musí být i nadále zachování a posilování systému podpory nejzranitelnějších společenských skupin. Vlády tento faktor musí zohlednit při formulování opatření směřujících k fiskální konsolidaci a jejich časovému plánování, protože distribuční vliv takovýchto opatření se může velmi různit: situaci chudých může například více zhoršit omezení výdajů než zvýšení daní.

V rozpočtu na podporu v nezaměstnanosti je pouze omezený prostor pro škrty

Vzhledem k neuspokojivé situaci na trhu práce se nabízí jen velmi málo prostoru na omezování výdajů na podporu v nezaměstnanosti, sociální dávky a programy aktivní politiky zaměstnanosti. Je-li v této oblasti vůbec možné šetřit, musí se tak dít tempem, jež odpovídá rychlosti hospodářského oživení. Především v zemích, kde nefunguje účinný systém podpory nebo je tento systém obtížně dostupný, případně kde dlouhodobě nezaměstnaným končí podpora v nezaměstnanosti, musí být prioritou cílené příspěvky v rámci záchranné sociální sítě. Vlády by se měly vyhnout plošným škrtům výdajů na sociální transfery, jako jsou příspěvky na bydlení a přídavky na děti, jež jsou často nepostradatelnou součástí rozpočtů chudých pracujících rodin a samoživitelů.

Cílení pomoci může umožnit snížení výdajů a zároveň zajistit ochranu zranitelných skupin

Účinnější cílení pomoci může přinést podstatnou úsporu a zároveň zajistit ochranu zranitelných skupin. Zájmy nejzranitelnějších je zapotřebí upřednostnit, zejména pokud jde o reformy zdravotní péče. Cílení je však nutné velmi pečlivě promyslet, aby nevznikaly kontraproduktivní pobídky, jež by nezaměstnané v konečném důsledku odrazovaly od hledání práce. To by se mohlo dít například v případě, že by se nezaměstnanému, který po vstupu do zaměstnání začne místo podpory v nezaměstnanosti pobírat mzdu, snížil nebo jen velmi málo zvýšil příjem.

Je nutné podporovat aktivní boj rodin s nepříznivou životní situací

Řada argumentů potvrzuje, že je zcela zásadní, aby stát rodinám v nepříznivé životní situaci poskytoval nástroje a podporu, nikoli aby plně zabezpečoval jejich potřeby. Proto je mimořádně důležité vytvořit účinný systém podpory zaměstnanosti, přestože

to z krátkodobého hlediska může znamenat vyšší výdaje na aktivní sociální politiku. Aktivace nezaměstnaných a finanční podpora zaměstnaných by měly být zachovány na rozumné úrovni. V oblastech s velkým procentem domácností bez příjmu z pracovní činnosti by měla být přijata opatření směřující k tomu, aby se těmto domácnostem po zlepšení situace na trhu práce co nejrychleji ulevilo. Aby byl systém maximálně účinný, podpora související se zaměstnáním a pobídky by například neměly být poskytovány pouze jednotlivým uchazečům o práci, ale také jejich nezaměstnaným partnerům.

Vlády se musí připravit na další krizi

Aby byla jejich sociální politika „odolná vůči krizi“ a aby program sociální podpory účinně fungoval v průběhu celého ekonomického cyklu, musí se vlády při plánování strategie dívat až za horizont aktuální složité situace. V první řadě musí hledat možnosti, jak v dobách konjunktury získat prostředky, které jim pomohou pokrýt vyšší výdaje v dobách recese. Na straně výdajů by se měly zaměřit na těsnější propojení systému podpory se situací na trhu práce. V období ozdravení tedy například mohou realisticky snížit výdaje na sociální podporu a přesunout dostupné zdroje z programů podpory na programy aktivní politiky zaměstnanosti. Na straně příjmů by se měly soustředit na rozšíření daňových základů, zmírnění závislosti rozpočtu na zdanění práce a na úpravu daňových systémů s ohledem na vzrůstající nerovnost příjmů. Dále by měly dokončit strukturální reformy systémů sociální ochrany, s nimiž započaly již před krizí. V důsledku krize jsou tyto reformy ještě potřebnější než dříve. Například budoucím důchodcům totiž kvůli dlouhodobé nezaměstnanosti v produktivním věku poměrně více hrozí, že ve stáří nebudou dostatečně zajištěni. V oblasti zdravotní péče je vhodné opustit necílené škrty, které omezují přístup nejzranitelnějších skupin ke zdravotní péči, a prosadit strukturální opatření, jež pomohou odstranit zbytečné služby a zvýšit hospodárnost systému.

ZNALOSTNÍ BANKA

- *OECD Income Distribution Database*
DOI : <http://dx.doi.org/10.1787/data-00654-en>
- *How's Life? 2013: Measuring Well-being*
DOI: <http://dx.doi.org/10.1787/9789264201392-en>
- *Health at a Glance 2013: OECD Indicators*
DOI: http://dx.doi.org/10.1787/health_glance-2013-en

GLOBÁLNÍ PARLAMENTNÍ SÍŤ OECD

Spojuje zákonodárce

Přináší analýzy a údaje OECD do vašeho parlamentu

Podporuje lepší přístupy pro lepší život

Více najdete na

www.oecd.org/parliamentarians

nebo nám pošlete e-mail na adresu

parliamentarians@oecd.org

Kvalita života v České republice

Česká republika vykazuje dobré výsledky v mnoha měřítcích kvality života a v Indexu lepšího života spadá v celé řadě oblastí do průměru.

Peníze, i když štěstí si za ně nekoupíte, jsou důležitým prostředkem k dosažení vyšší životní úrovně. V České republice činí průměrný čistý příjem domácnosti na hlavu 17 262 USD ročně, což je méně než průměr v OECD – 23 938 USD ročně. Existuje však značný rozdíl mezi nejbohatšími a nejchudšími

– horních 20 % populace vydělává téměř čtyřikrát více než dolních 20 %.

Pokud jde o zaměstnanost, zhruba 67 % lidí v České republice ve věku 15 až 64 let má placenou práci, což je o něco více než průměrná 65 % míra zaměstnanosti v OECD. Placenou práci má přibližně 75 % mužů, ale jen 58 % žen. Lidé v České republice pracují 1 800 hodin ročně, což je více než průměrných 1 765 v OECD. Dalším klíčovým měřítkem je však to, kolik lidí pracuje výrazně přesčas. V České republice pracuje přesčas asi 7 % zaměstnanců, což je o něco méně než průměr OECD 9 %. U mužů je tento podíl 11 %, zatímco u žen se jedná o pouhých 3 %.

Důležitým předpokladem pro nalezení práce je dobré vzdělání. V České republice má 92 % dospělé populace ve věku 25 až 64 let vzdělání odpovídající střední škole, což je daleko více než průměrných 75 % v OECD, a tato hodnota patří k nejvyšším v OECD. Platí to spíše u mužů než u žen, jelikož střední školu úspěšně dokončilo 95 % mužů a 90 % žen. Tento rozdíl je vyšší, než je průměrný rozdíl v OECD, a svědčí o tom, že účast žen na vyšším vzdělání by mohla být posílena. Pokud jde o kvalitu vzdělání, průměrný student dosáhl v programu OECD pro mezinárodní hodnocení studentů (PISA) 500 bodů ve čtenářské gramotnosti, matematice a přírodních vědách. Tento výsledek je o něco vyšší než průměr 497 v OECD. V průměru v České republice

předčily dívky chlapce o 9 bodů, což je o něco více než průměrný rozdíl 8 bodů v OECD.

Co se zdraví týče, střední délka života je v České republice 78 let, což je o dva roky méně než průměrných 80 let v OECD. Ženy mají naději dožití 81 let, zatímco muži 75 let. Míra znečištění částicemi PM 10, což jsou drobné částice znečišťující ovzduší, které jsou tak malé, že se mohou dostat do plic a poškodit je, je 16,2 mikrogramů na metr krychlový. To je méně než průměrných 20,1 mikrogramů na metr krychlový v OECD. Česká republika si také vede celkem dobře v oblasti kvality vody, jelikož 81 % lidí tvrdí, že jsou spokojeni s kvalitou dodávané vody. Je to však méně než průměrných 84 % v OECD.

Pokud jde o veřejnou sféru, v České republice jsou smysl pro komunitu a občanská angažovanost na střední úrovni. 87 % obyvatel věří, že znají někoho, na koho se mohou v případě nouze spolehnout, což je o něco méně než průměrných 89 % v OECD. Volební účast, měřítko důvěry veřejnosti ve vládu a zapojení občanů do politického procesu, byla při posledních volbách 59 %; tedy nižší než průměrných 72 % v OECD. Volební statistiky mohou být ovlivněny společenským a ekonomickým postavením; volební účast u horních 20 % populace se odhaduje na 68 %, zatímco u dolních 20 % se jedná odhadem o 49 %, což je podstatně větší rozdíl než průměrných 11 procentních bodů v OECD.

Zde uvedený text odráží obsah národních stránek Indexu lepšího života. Podrobnější analýzu kvality života najdete ve zprávě *How's Life? 2013: Measuring Well-Being*.

Více informací o odhadech a referenčních obdobích najdete na www.oecdbetterlifeindex.org/about/better-life-initiative/.

Česká republika na Indexu

(vzhledem k ostatním zemím OECD)

Index	Vybraná zjištění
 Bydlení 	Průměrný dům (byt) má 1,4 místnosti na osobu.
 Příjem 	Průměrné finanční bohatství domácností se odhaduje na 17 875 USD na osobu.
 Pracovní místa 	Asi 3,0 % pracovních sil je nezaměstnaných po dobu delší než jeden rok.
 Společenský život 	Asi 87 % obyvatel věří, že znají někoho, na koho se mohou v případě nouze spolehnout.
 Vzdělání 	Průměrný student dosáhl 500 bodů v testu PISA, který měřil čtenářskou gramotnost, matematiku a přírodní vědy.
 Životní prostředí 	Míra znečištění ovzduší (PM10) je 16,2 mikrogramů na metr krychlový.
 Občanská angažovanost 	Volební účast v posledních všeobecných volbách byla 59 % registrovaných voličů.
 Zdraví 	Střední délka života je 78 let.
 Životní spokojenost 	Na stupnici od 0 do 10 uvádějí lidé jako hodnotu své celkové spokojenosti v životě 6,7 .
 Bezpečnost 	Počet vražd je 0,8 na 100 000 obyvatel.
 Rovnováha mezi soukromým životem a prací 	Asi 7 % zaměstnanců pracuje výrazně přesčas.

Zpravodajství. Ze zdroje.

Od roku 1962 vám pomáháme udržet si náskok před výzvami naší doby.

Předplatte si časopis na

www.oecdobserver.org/subscribe.html

nebo nám pošlete e-mail na adresu

observer@oecd.org

www.oecdobserver.org

INFORMAČNÍ STŘEDISKO

Text a grafika jsou převzaty z OECD (2014),
*OECD Regional Outlook 2014:
 Regions and Cities: Where Policies and People
 Meet*, OECD Publishing
 DOI: <http://dx.doi.org/10.1787/9789264201415-en>

Lépe se může dařit každému regionu, který je dobře řízen

Regiony stojí v popředí zájmu vlád, které usilují o posílení růstu, zlepšení životní úrovně a zmírnění nerovnosti. Hospodářská krize ale v polovině zemí OECD ještě prohloubila rozdíly mezi úspěšnými a zaostávajícími regiony. Přestože se jednotlivé regiony, dokonce i v rámci jedné země, mohou výrazně lišit úrovní ekonomického růstu i dalšími měřítky úspěchu, díky vhodně nastavené kombinaci politických opatření a koordinaci na všech úrovních vlády mohou i ty slabší z nich získat větší konkurenceschopnost.

Rozdíly v příjmech jednotlivých regionů se v posledních desetiletích ve většině zemí OECD prohlubují. Krize tento trend nijak významně neovlivnila. Jestliže se rozdíly v některých ohledech zmenšily, pak zpravidla nikoli díky růstu v chudších regionech, ale spíše kvůli zhoršení výsledků v regionech bohatších. Krize také zvýraznila rozdíly v míře nezaměstnanosti mezi jednotlivými regiony.

Posun od fiskálních pobídek směrem ke konsolidaci od doby krize přinesl **radikální omezení veřejných investic**. Ty v zemích OECD v letech 2009–2012 reálně klesly o 13 %. Protože 72 % veřejných investic spravují orgány nižší úrovně vlády, toto omezení dolehlo především na kraje a obce. Snížení investic pomáhá chránit běžné služby a transfery, na druhé straně však ohrožuje růst a zajišťování služeb v budoucnu.

Rozpočtové tlaky jsou také jedním z faktorů, které přispěly ke **zvýšení počtu reforem na nižší úrovni správy**. Tyto reformy jsou motivovány zčásti snahou dosáhnout úspor z rozsahu a jiného snížení nákladů a zčásti snahou delegovat další povinnosti a odpovědnost.

V souvislosti s krizí se ukázalo, jak omezenou výpovědní

hodnotu má čistě ekonomické hodnocení společenského pokroku a jak **důležitá jsou širší měřítka životní úrovně**. Životní úroveň je ale nutné analyzovat a měnit na regionální úrovni. Podle nepeněžních ukazatelů životní úrovně jsou mezi regiony jedné země často větší rozdíly než mezi různými zeměmi. Tyto rozdíly jsou navíc mimořádně silně zakořeněny, a proto nepodléhají snadno změnám. Země, kde existují větší rozdíly, pokud jde o přístup ke vzdělání, k zaměstnání a ke klíčovým službám, vykazují také celkově horší životní úroveň.

Pozornost při hledání zdrojů růstu se stále více upírá na **města, která mají v tomto směru z pohledu většiny ekonomik OECD největší potenciál**. Města jsou obecně produktivnější, přičemž nárůst v produktivitě se zvyšuje s velikostí města. Velká města obvykle zvyšují úroveň růstu v regionech, které je obklopují, a to až do vzdálenosti 200–300 kilometrů. Menší města pak mohou zvýšit produktivitu díky úzkému spojení s jinými městy – propojení určitým způsobem kompenzuje menší velikost.

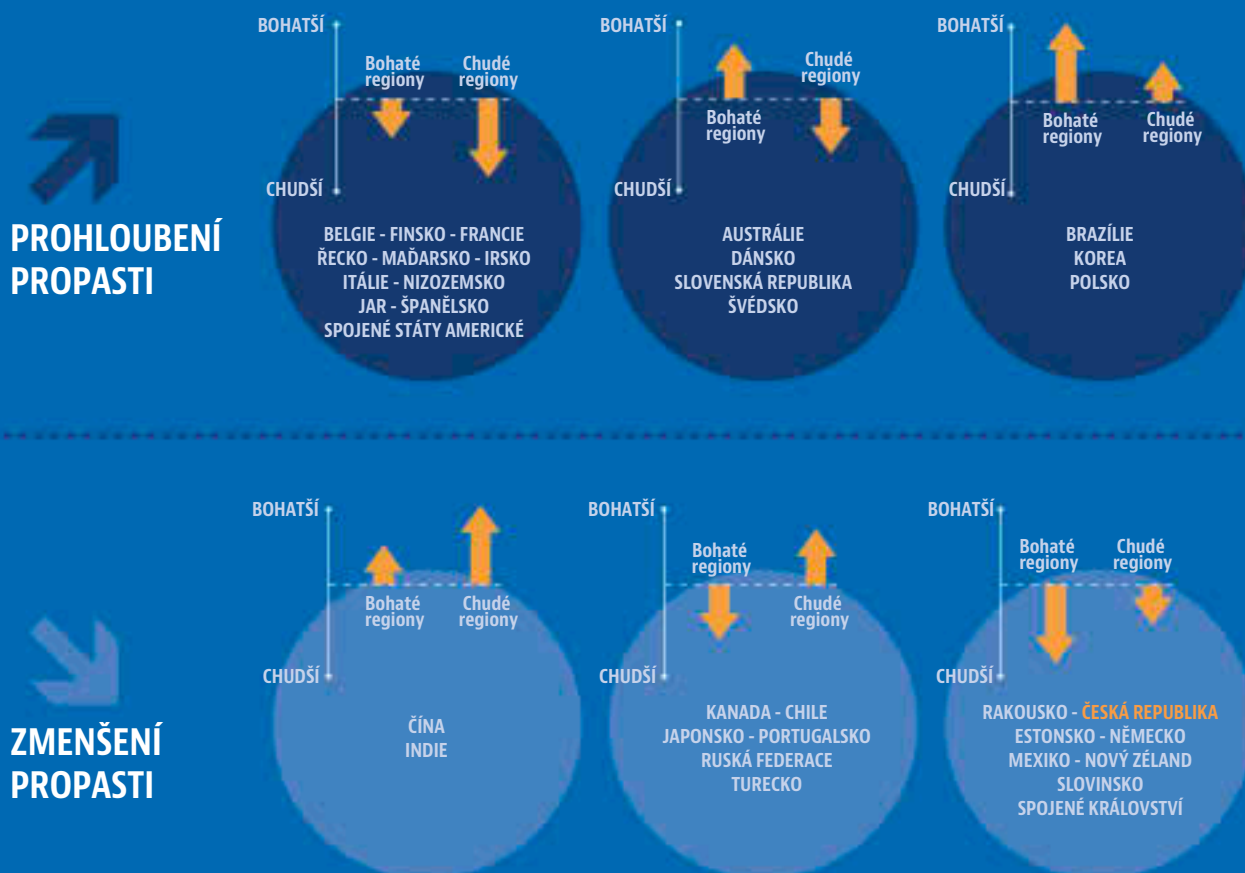
Urbanizace však vyšší růst a produktivitu nepřináší automaticky: ekonomickou výkonnost měst a kvalitu života občanů přímo a výrazně ovlivňuje **způsob řízení měst**. Kroky

Regionální výhled OECD

Vybrané údaje

V mnoha zemích prohloubila krize propast mezi nejbohatšími a nejchudšími regiony.

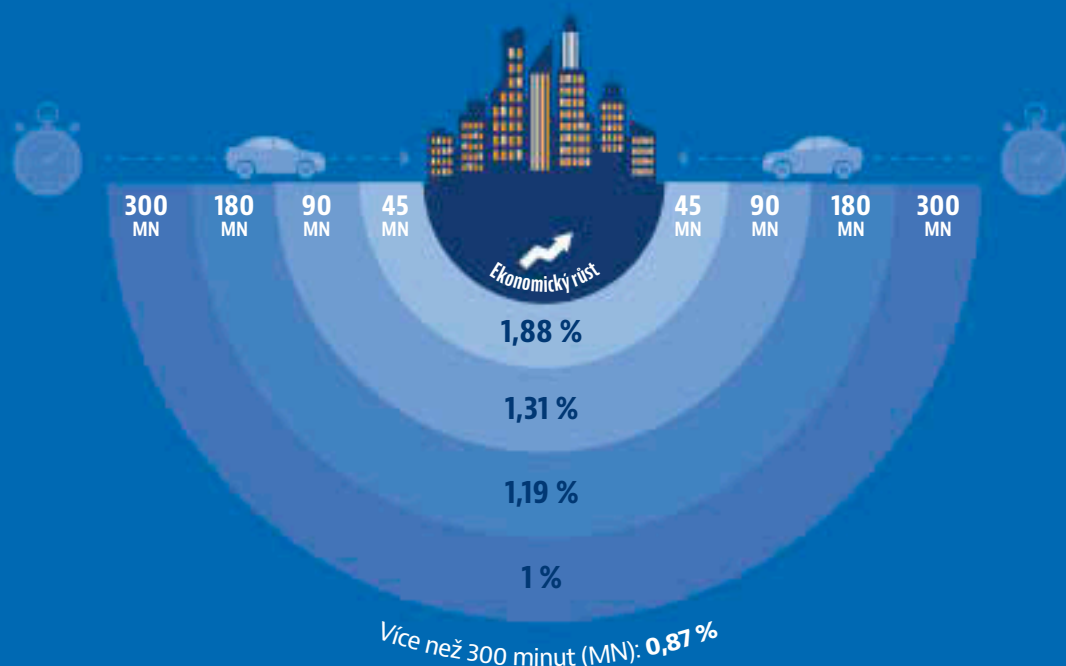
Trend v poměru mezi HDP na hlavu 10 % nejbohatších a 10 % nejchudších regionů v letech 2008 - 2010

StatLink <http://dx.doi.org/10.1787/888933106249>

Ekonomický růst se zvyšuje s blízkostí velkých měst

Roční tempo růstu HDP na hlavu (1995-2010) v regionu a dojezdová doba do nejbližší velké metropolitní oblasti se 2 miliony obyvatel nebo více v zemích OECD

StatLink <http://dx.doi.org/10.1787/888933106667>

Místní rozpočty hrají klíčovou úlohu ve veřejných financích

Nižší úrovně vlády jako procento sektoru vládních institucí, OECD (2012)

StatLink <http://dx.doi.org/10.1787/888933106306>

Lépe se může dařit každému regionu, který je dobře řízen

domácností a firem i spolupráce mezi jednotlivými sférami veřejné správy mají ve městech typicky větší pozitivní či negativní efekt než v řídkěji osídlených oblastech. Z toho vyplývá větší potřeba koordinace politických opatření napříč sektory, jurisdikcemi a různými úrovněmi vlády.

Tato **koordinace dnes často není dostatečná**: Sektorové politiky na celostátní úrovni a na nižších úrovních vlády často vytvářejí protichůdné pobídky a nejsou na všech úrovních vlády dobře sladěny. Tento problém ještě násobí horizontální roztržitost na úrovni obcí, zejména ve velkých, ale politicky roztržitých metropolitních oblastech. Průzkum OECD zaměřený na řízení metropolitních oblastí jasně ukázal, jak neekonomická je roztržitá správa a jaké výhody může přinést lepší koordinace opatření na této úrovni, tedy na úrovni měst definovaných nikoli na základě zastaralých administrativních hranic, ale dle charakteru osídlení a ekonomické aktivity.

Hlavní důsledky pro správu

Prohlubující se rozdíly, pomalý růst a omezený manévrovací prostor fiskální a měnové politiky svědčí o tom, že je třeba najít účinný **způsob řízení, který bude zohledňovat místní specifika**. Zaprvé nelze ignorovat to, že překážky bránící růstu se v jednotlivých regionech, dokonce i v rámci jedné země, podstatně různí. Zadruhé je nutné věnovat více pozornosti úvahám o tom, co by mohl nabídnout jednotný přístup – jaké kompromisy mezi různými cíli by bylo možné nalézt a jak by se tyto cíle mohly vzájemně doplňovat. Tyto kompromisy a souvislosti často vycházejí ze specifických podmínek na konkrétních místech a často je dokážou nejlépe identifikovat – a využít – právě ti, kdo působí na regionální a místní úrovni.

Na geografické působnosti politických opatření skutečně záleží: Chtějí-li rozhodující činitelé identifikovat a prosazovat spojení mezi ekonomickými, environmentálními a sociálními cíli, musí odhlédnout od administrativních hranic a zaměřit se na reálné prostorové ohraničení problémů, které chtějí řešit. Například problémy ve veřejné hromadné dopravě je lepší řešit ne samostatnými opatřeními jednotlivých obcí, ale v rámci celé metropolitní oblasti. Vhodný rozsah konkrétních opatření závisí na povaze konkrétního problému: spádové oblasti škol se liší od spádových oblastí nemocnic a úřady regulující dopravu mohou pracovat s jinými jednotkami než úřady, jež dohlížejí na zdravotní péči. Počet úrovní vlády ovšem nelze zvyšovat donekonečna. Proto jsou zapotřebí data, nástroje a instituce, které dokážou zprostředkovat vertikální a horizontální koordinaci opatření v různých měřítkách.

Přizpůsobení politik místním specifikům je zvláště důležité v souvislosti s dělením na venkovské a městské oblasti. Vzhledem k tomu, že 78 % obyvatel venkova v zemích OECD žije v blízkosti měst, není příliš logické dívat se na venkov a města jako na dva odlišné světy. Mají-li politiky

rozvoje venkova a měst skutečně odpovídat realitě míst, kde se uplatňují, je nezbytné, aby byly lépe propojeny. Partnerská spolupráce mezi venkovskými a městskými oblastmi může být základem pro lépe integrovaný regionální rozvoj a může pomoci plně využít potenciál, jež nabízí propojení městského a venkovského pracovního trhu, péče o životní prostředí apod.

Omezení veřejných investic znamená, že **místní a regionální správa musí pracovat více – a lépe – a má k dispozici méně zdrojů**. Proto Rada OECD v březnu 2014 přijala doporučení k efektivnímu investování veřejných prostředků na všech úrovních vlády. Zásady zakotvené v tomto doporučení pomohou vládám zhodnotit silné a slabé stránky jejich přístupu k veřejným investicím a určit priority za účelem zlepšení.

Důležitá role při hledání efektivnějších řešení správy v metropolitních oblastech může připadnout ústřední a regionální vládě. Kolektivnímu postupu často brání značné překážky, a ačkoli spolupráce slibuje zisk všem celkům ve velké městské oblasti nebo v regionu, žádný z těchto celků nemusí mít dostatečné prostředky a pobídky, aby na sebe vzal náklady spojené se shromážděním potřebných informací, mobilizací ostatních stran atd.

Lepší správa v metropolitních oblastech si zase žádá jednotnější přístup k městům na celostátní úrovni. Národní politiky rozvoje měst, jestliže se vůbec uplatňují, bývají tradičně zaměřeny úzce a soustředěny se spíše na řešení problémů než na možnosti, které se nabízejí. Na řadu jiných domén veřejné správy, které mohou silně působit na rozvoj městských oblastí, se zase nehledí z pohledu potřeb měst. Vlády, které chtějí zlepšit situaci ve městech, musí mít širší vizi jejich rozvoje a hledat strategie, jež nebudou omezeny pouze na konkrétní sektory a jež problémy měst umožní řešit skutečně koncepčně.

ZNALOSTNÍ BANKA

- *OECD Regional Well-Being*
www.oecdregionalwellbeing.org
- *How's Life in Your Region?: Measuring Regional and Local Well-being for Policy Making*
DOI: <http://dx.doi.org/10.1787/9789264217416-en>
- *Investing Together: Working Effectively across Levels of Government*
DOI: <http://dx.doi.org/10.1787/9789264197022-en>

INFORMAČNÍ STŘEDISKO

Text a grafika jsou převzaty z OECD (2014),
Education at a Glance 2014:
 OECD Indicators, OECD Publishing
 DOI: <http://dx.doi.org/10.1787/eag-2014-en>

Vzdělání a dovednosti mají stále větší význam

Přístup ke vzdělání se zlepšuje, ale zároveň roste vliv úrovně vzdělání a dovedností na život lidí. Vyšší vzdělání tak znamená lepší vyhlídky na zaměstnání i vyšší příjmy.

Přístup lidí ke vzdělání se stále zlepšuje a podíl dospělých s vysokou úrovní čtenářské gramotnosti rok od roku roste. Vzrůstá ale také vliv vzdělání a dovedností na možnost uplatnit se v životě, což dále prohlubuje socioekonomické rozdíly.

Na trhu práce se cení vysoké vzdělání a vysoká úroveň dovedností

Podívejme se na údaje o zaměstnanosti. V průměru je zaměstnáno více než 80 % dospělých s terciárním vzděláním (v ČR vysoké a vyšší odborné školy) a pouze necelých 60 % lidí se základním vzděláním. Ani lidem s terciárním vzděláním, především pak mladým dospělým, se ale nezaměstnanost nevyhýbá. V roce 2012 byla míra nezaměstnanosti dospělých s terciárním vzděláním v zemích OECD průměrně 5,0 % (v roce 2008 jen 3,3 %), ve věkové skupině 25–34 let pak celých 7,4 % (v roce 2008 4,6 %). Míra nezaměstnanosti u lidí ve věku 25–34 let bez střední školy přitom v roce 2012 dosahovala 19,8 % (a v řadě zemí ještě vyšší úrovně), zatímco v roce 2008 činila jen 13,6 %. Tyto údaje znovu potvrzují, že nedávná hospodářská krize postihla nejcitelněji právě mladé dospělé lidi s nízkým vzděláním.

Riziko nezaměstnanosti ještě zvyšuje nedostatečná úroveň dovedností – i v porovnání s lidmi s podobným stupněm vzdělání. Z Mezinárodního výzkumu dovedností dospělých, do něhož se zapojilo 24 zemí a regionů, například vyplývá, že v roce 2012 bylo bez zaměstnání v průměru 5,8 % dospělých se základním vzděláním, kteří měli střední úroveň čtenářské gramotnosti, a 8,0 % dospělých se srovnatelným vzděláním,

kterí však měli pouze nízkou úroveň čtenářské gramotnosti. Podobně tomu bylo i u terciárně vzdělaných dospělých. Bez práce bylo 3,9 % lidí s terciárním vzděláním a nižší úrovní čtenářské gramotnosti, ale pouze 2,5 % lidí s terciárním vzděláním a se čtenářskou gramotností na nejvyšší úrovni.

O tom, jak se rozdíly mezi lidmi s různými stupni vzdělání zvětšují, svědčí také údaje o příjmech. Dospělí s vysokoškolským vzděláním v zemích OECD vydělávají průměrně o zhruba 70 % více než lidé se základním vzděláním. Ve vyšší příjmu se odráží také úroveň dovedností, díky níž se výdělky odlišují i mezi lidmi se stejným stupněm vzdělání: dospělí lidé s terciárním vzděláním a nejvyšší úrovní čtenářské gramotnosti vydělávají podle Mezinárodního výzkumu dovedností dospělých přibližně o 45 % více než dospělí s podobným vzděláním a minimální úrovní čtenářské gramotnosti.

Vzestupná vzdělanostní mobilita ve většině zemí převažuje nad mobilitou sestupnou

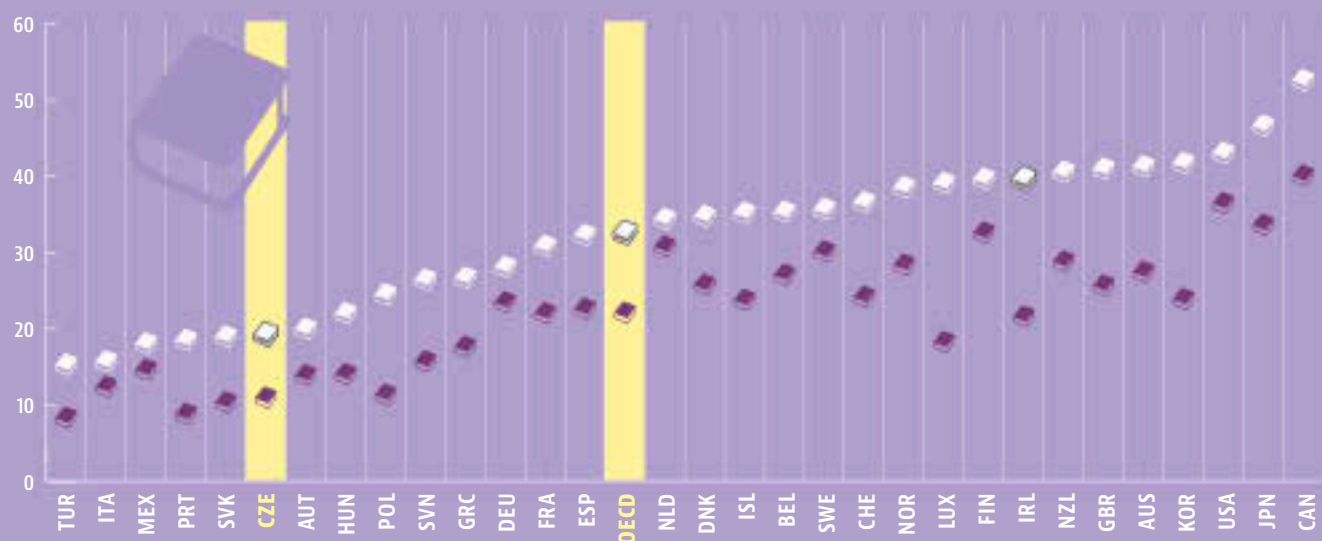
Rozvoj vzdělávacích systémů v mnoha zemích OECD, a to jak na úrovni vyššího sekundárního (v ČR střední školy včetně odborných učilišť), tak neterciárního postsekundárního (v ČR nástavby) a terciárního vzdělávání, přinesl mladým dospělým ve věku 25–34 let možnost, aby získali vyšší vzdělání než jejich rodiče. V zemích OECD, které se v roce 2012 zapojily do Mezinárodního výzkumu dovedností dospělých (organizovaného v rámci Programu pro mezinárodní hodnocení kompetencí dospělých – PIAAC),

Stručný pohled na školství: Ukazatele OECD Vybrané údaje

Více dospělých dosáhlo terciárního vzdělání

% osob ve věku 25–64 let s terciárním vzděláním, 2000–2012

2000 2012

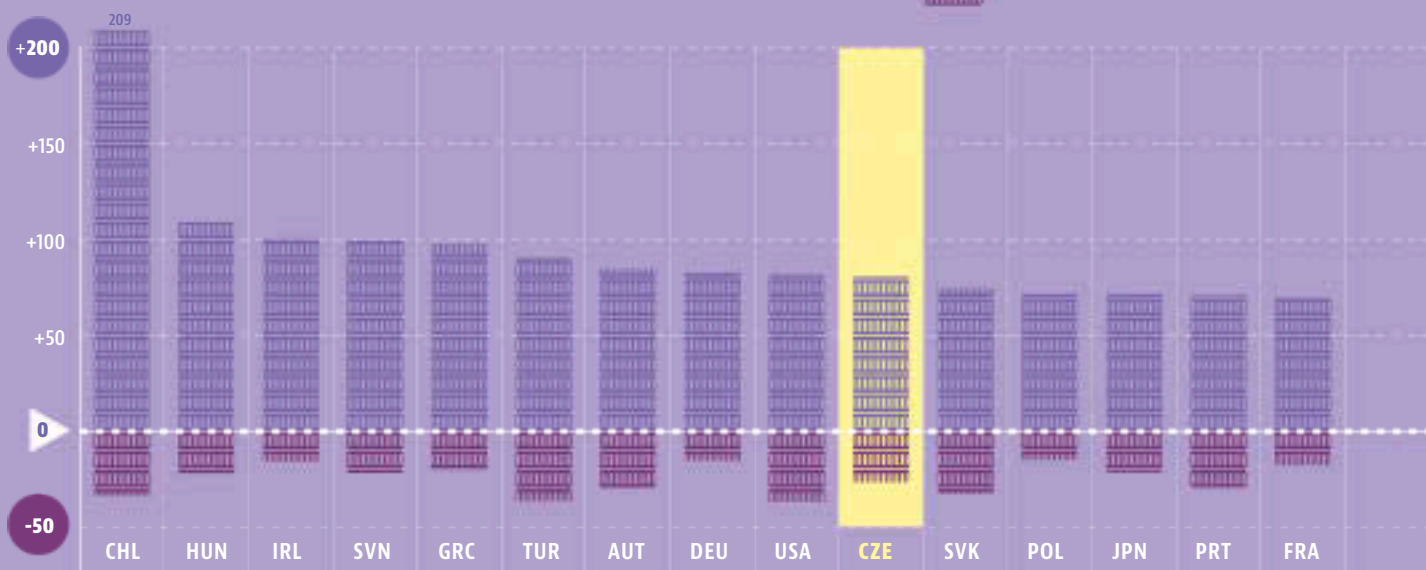
StatLink <http://dx.doi.org/10.1787/888933114951>

Rozdíly ve výdělcích podle dosaženého vzdělání

Kladný nebo záporný rozdíl oproti středoškolskému vzdělání, 2012

Osoby ve věku 25–64 let s příjmem ze zaměstnání

Univerzitní nebo doktorské vzdělání
Středoškolské vzdělání
Základní vzdělání

StatLink <http://dx.doi.org/10.1787/888933116205>

Míra zaměstnanosti podle dosaženého vzdělání

% zaměstnaných osob ve věku 25–64 let, 2012

Země jsou seřazeny v sestupném pořadí podle míry zaměstnanosti osob ve věku 25–64 let s terciárním vzděláním

StatLink <http://dx.doi.org/10.1787/888933115958>

Kódy ISO

AUS Austrálie
AUT Rakousko
BEL Belgie
BRA Brazílie
CAN Kanada
CHL Chile

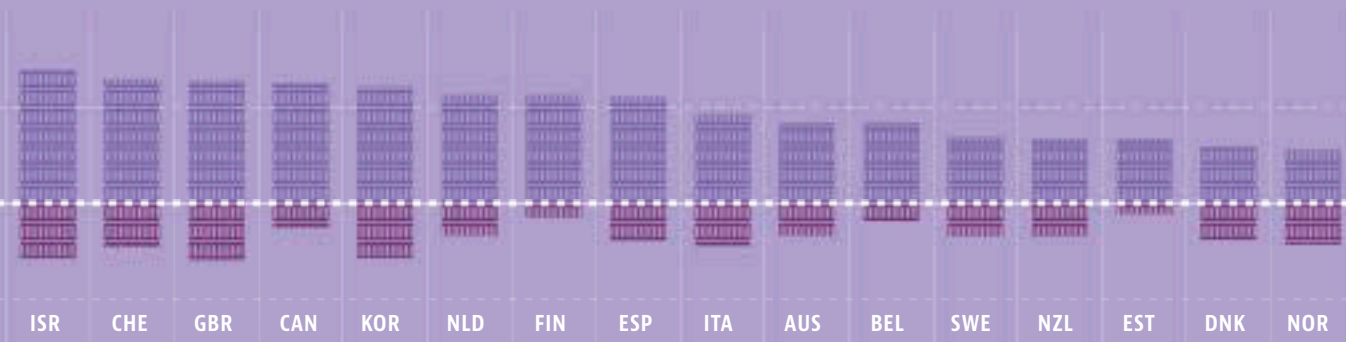
CZE Česká republika
DNK Dánsko
EST Estonsko
FIN Finsko
FRA Francie
DEU Německo

GRC Řecko
HUN Maďarsko
ISL Island
IRL Irsko
ITA Itálie
ISR Izrael

KOR Korea
LVA Lotyšsko
LUX Lucembursko
MEX Mexiko
NLD Nizozemsko
NZL Nový Zéland

NOR Norsko
POL Polsko
PRT Portugalsko
RUS Ruská federace
SVK Slovenská republika
SVN Slovinsko

ESP Španělsko
SWE Švédsko
CHE Švýcarsko
TUR Turecko
GBR Spojené království
USA Spojené státy

Vzdělání a dovednosti mají stále větší význam

získalo vyšší stupeň vzdělání než rodiče 32 % mladých lidí. Úroveň vzdělání svých rodičů nedosáhlo pouze 16 % jejich vrstevníků. Ve všech zemích s výjimkou Estonska, Německa, Norska a Švédska je častější absolutní vzestupná vzdělanostní mobilita než absolutní mobilita sestupná. Vzestup vzdělanosti je velmi výrazný zejména ve Francii, Irsku, Itálii, Koreji, Španělsku a Ruské federaci. V těchto státech činí rozdíl mezi vzestupnou a sestupnou vzdělanostní mobilitou 30 nebo více procentních bodů.

Další zjištění

V současné době má **terciární vzdělání** téměř 40 % lidí ve věku 25–34 let; v populaci ve věku 55–64 let je to o 15 procentních bodů méně.

Podíl mladších dospělých, kteří dosahují nejvyšších úrovní **čtenářské gramotnosti**, je v průměru o 10 procentních bodů vyšší než u starší generace.

Ve většině zemí OECD se dnes převážná část dětí začíná vzdělávat již před dosažením 5. roku věku. K **předškolnímu vzdělávání** jsou přihlášeny více než tři čtvrtiny čtyřletých dětí ze zemí OECD (84 %). V zemích OECD, které jsou členy EU, je jejich podíl ještě vyšší – 89 %.

Asi 72 % studentů, kteří zahájí **vyšší sekundární vzdělávání**, studijní program dokončí ve standardní době. Mají-li možnost si studium o dva roky prodloužit, do dvou let po standardně předpokládaném dokončení program vyššího sekundárního vzdělávání v zemích OECD úspěšně absolvuje 87 % studentů.

Průměrně 49 % mladých ve věku 15–29 let v zemích OECD v roce 2012 studovalo. 36 % ze zbývajících 51 % bylo zaměstnáno, 7 % bylo bez práce a 8 % práci nemělo, ani se o ni neucházelo.

Nejvyšší dotace ze soukromých zdrojů obdržely instituce terciárního vzdělávání a v menší míře také instituce předškolního vzdělávání: získaly 31 % a 19 % soukromých prostředků.

Financování vzdělávacích institucí z veřejných rozpočtů (souhrnně na všech úrovních) se od roku 2000 do roku 2011 ve všech zemích (kromě Itálie), u nichž jsou k dispozici srovnatelná data, zvýšilo. Protože však na vzdělávání začalo přispívat více domácností, financování ze **soukromých zdrojů** ve více než 75 % zemí rostlo ještě rychleji.

Podíl **veřejných prostředků** věnovaných na vzdělávání se v období mezi lety 2005 a 2011 ve dvou třetinách zemí celkově snížil. V dílčím období 2008–2011 – kdy vrcholila ekonomická krize – ovšem veřejné výdaje na vzdělávání v 16 z 31 zemí, pro něž jsou k dispozici data, rostly rychleji (nebo klesaly pomaleji) než veřejné výdaje na všechny ostatní služby.

Pouze ve 4 z 35 zemí, pro něž jsou k dispozici data, musí mít **učitelé v zařízeních pro předškolní vzdělávání** magisterský titul. U středoškolských učitelů vyučujících obecné předměty je přitom povinný ve 22 z 36 zemí, jež poskytly data.

Profesní rozvoj učitelů je na všech úrovních vzdělávacího systému povinný ve zhruba třech čtvrtinách členských států OECD a partnerských zemí, pro něž jsou k dispozici data. Co se týče učitelů na nižším sekundárním stupni (v ČR 2. stupeň základních škol), v 17 zemích si kvalifikaci musí zvyšovat všichni učitelé, v 8 zemích je zvyšování kvalifikace podmínkou kariérního postupu či zvýšení mzdy a v 6 zemích se nevyžaduje vůbec.

V roce 2012 bylo více než 4,5 milionu studentů zapsáno do programů terciárního vzdělávání mimo zemi své státní příslušnosti. Největší podíl **zahraničních studentů** na celkovém počtu studentů zapsaných do programů terciárního vzdělávání měly Austrálie, Lucembursko, Nový Zéland, Rakousko, Švýcarsko a Velká Británie.

ZNALOSTNÍ BANKA

- *TALIS 2013 Results: An International Perspective on Teaching and Learning*
DOI: <http://dx.doi.org/10.1787/9789264196261-en>
- *Skills Outlook 2013: First Results from the Survey of Adult Skills*
DOI: <http://dx.doi.org/10.1787/9789264204256-en>
- *Trends Shaping Education 2013*
DOI: http://dx.doi.org/10.1787/trends_edu-2013-en

INFORMAČNÍ STŘEDISKO

Text a grafika jsou převzaty z
OECD (2014), *Green Growth Indicators 2014*,
OECD Green Growth Studies,
OECD Publishing
DOI: <http://dx.doi.org/10.1787/9789264202030-en>

Měření pokroku směrem k zelenému růstu

Indikátory zeleného růstu, jež OECD sleduje, státům pomáhají navrhnout politiky, které podporují hospodářský růst a rozvoj a zároveň zajišťují, aby přírodní bohatství zůstalo dlouhodobým zdrojem surovinových vstupů a environmentálních služeb, na nichž závisí prosperita naší civilizace. Globální finanční a hospodářská krize v některých ohledech poněkud zmírnila tlak na životní prostředí. Při obnovení růstu však hrozí, že tento tlak opět zesílí a rychle přesáhne úroveň před krizí.

Ukazatele zeleného růstu OECD hodnotí plnění čtyř hlavních cílů: vytvoření modelu ekonomiky s nízkými emisemi uhlíku a hospodárným využíváním zdrojů; udržení základny přírodních zdrojů; zvýšení kvality života obyvatel a zavedení vhodných opatření pro využívání ekonomických možností, jež zelený růst nabízí. Co možná neobjektivnější popis ústředních prvků zeleného růstu umožňuje **šest klíčových indikátorů**: uhlíková produktivita, materiálová produktivita, souhrnná produktivita faktorů upravená s ohledem na životní prostředí, index přírodních zdrojů, změny ve využití a pokryvu půdy a míra vystavení populace znečištěnému ovzduší.

Globální finanční a hospodářská krize v některých ohledech poněkud zmírnila zatížení životního prostředí. S obnovením růstu se však toto zatížení bude znovu stupňovat, a pokud vlády nepřijmou dostatečně razantní opatření, rychle přesáhne úroveň před krizí.

Zefektivnění využívání energie a přírodních zdrojů pro zlepšení stavu životního prostředí, zachování surovinových zdrojů a zlepšení kvality života obyvatel bude vyžadovat intenzivní, dlouhodobou práci. Bude zapotřebí, aby spolu úzce spolupracovaly resorty financí, hospodářství, průmyslu, zemědělství a také další ministerstva, jejichž rozhodnutí ovlivňují stav životního prostředí a mohou pomoci prosadit zelený růst. Nezbytný bude rovněž rozvoj lidského kapitálu prostřednictvím vzdělávání a rozšiřování dovedností.

Daří se nám přírodní zdroje a služby využívat efektivněji?

V posledních 20 letech se efektivita zemí OECD ve vztahu k životnímu prostředí, tedy **uhlíková, energetická a materiálová produktivita**, nepochybně zvýšila. Mezi

jednotlivými zeměmi a sektory však existují značné rozdíly. Emise oxidu uhličitého a míra využívání fosilních paliv již nejsou plně svázány s ekonomickým růstem a v souvislosti se snahou rozšířit spektrum dodávky energie a snížit emise uhlíku hrají stále významnější roli obnovitelné zdroje. Země OECD dnes na jednotku materiálových vstupů vytvářejí větší ekonomickou hodnotu než v roce 1990 a začíná se vyplácet úsilí o recyklování odpadu. Zlepšuje se také využití živin v zemědělství. Ztráty a plýtvání v poměru k výrobě klesají.

Tento pokrok je výsledkem působení několika faktorů: politických opatření; útlumu ekonomické činnosti v důsledku krize; rozvoje sektoru služeb; přesunu materiálové a ekologicky náročné výroby do zahraničí; zvýšení objemu obchodů.

V mnoha oblastech se ale produktivita zvýšila jen málo a zatížení životního prostředí zůstává vysoké: emise uhlíku dále rostou; hlavním zdrojem energie jsou stále fosilní paliva, v některých případech dokonce díky podpoře státu; v zájmu ekonomického růstu se spotřebovává příliš velké množství materiálových zdrojů; mnoho cenných materiálů se dosud likviduje jako odpad.

Zůstává zachována základna přírodních zdrojů?

Hodnocení přírodních zdrojů jednotlivých zemí vychází z neúplných informací různé kvality. Z pohledu kvantity došlo v hospodaření s obnovitelnými přírodními zdroji k pokroku. Celosvětová produkce **ryb** z mořského rybolovu se ustálila; komerční využívání **lesních zdrojů** probíhá udržitelným způsobem; čerpání obnovitelných **zdrojů sladké vody** zůstává navzdory nárůstu poptávky stabilní.

Ukazatele zeleného růstu OECD

Vybrané údaje

Znečištění ovzduší ve městech

Průměrné vystavení jednotlivce malým částicím (PM10), $\mu\text{g}/\text{m}^3$

1990 2010 Limit doporučený Světovou zdravotnickou organizací (roční průměr $20 \mu\text{g}/\text{m}^3$)

StatLink <http://dx.doi.org/10.1787/888932925654>

Podíl obnovitelných zdrojů na výrobě energie

Procentuální podíl obnovitelných zdrojů na výrobě elektrické energie

1990 2011

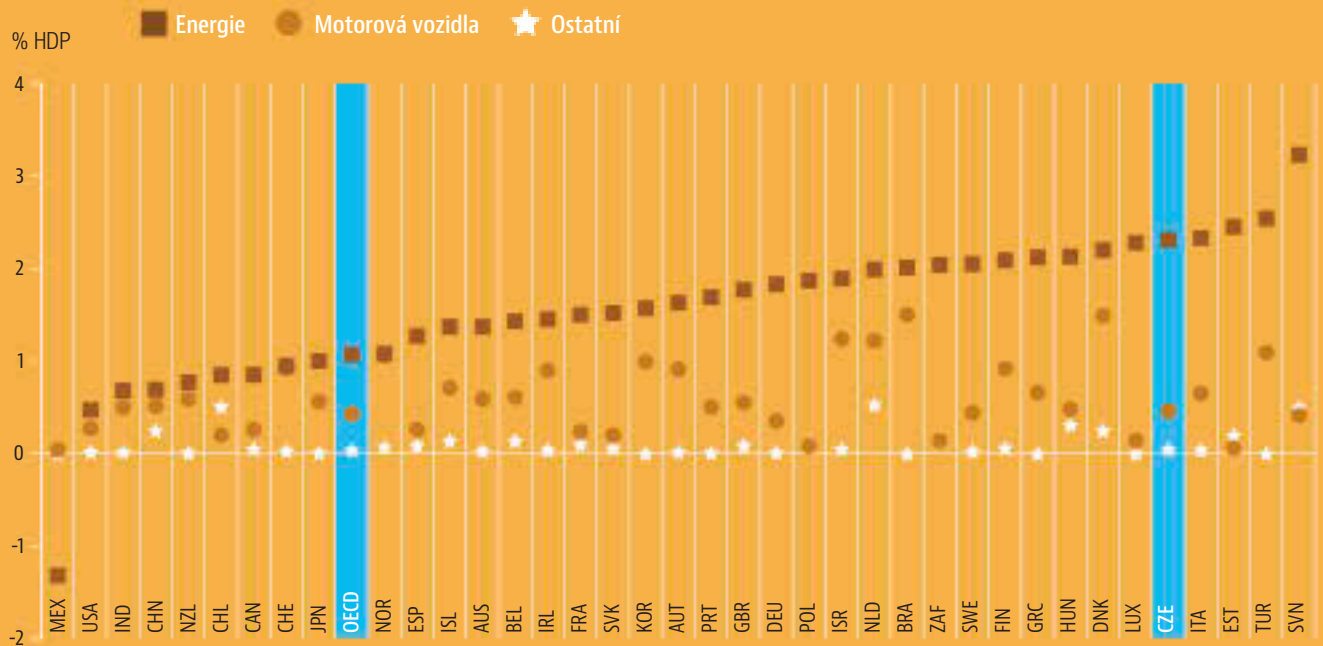

StatLink <http://dx.doi.org/10.1787/888932925255>

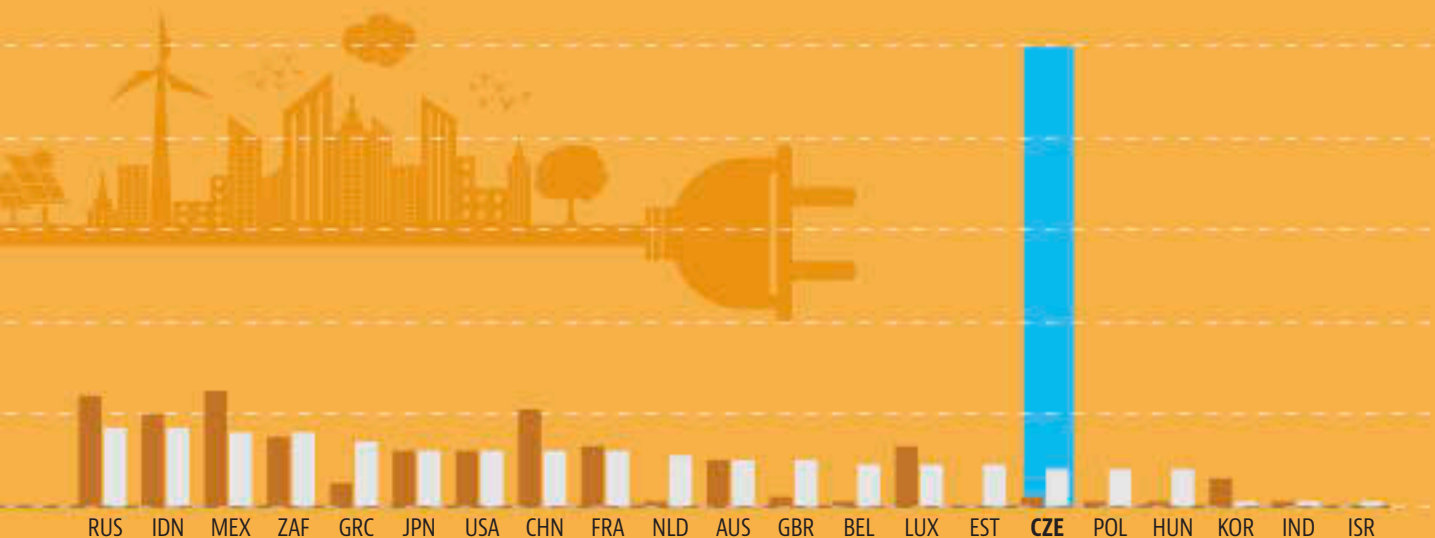
Využívání ekologických daní je v mnoha zemích i nadále omezené

Výnos z ekologických daní jako % HDP, 2012

Seřazeno vzestupně dle položky energie

StatLink <http://dx.doi.org/10.1787/888932925825>

Kódy ISO	AUS Austrálie	DNK Dánsko	IND Indie	MEX Mexiko	SVK Slovenská republika
	AUT Rakousko	EST Estonsko	IDN Indonésie	NLD Nizozemsko	SVN Slovinsko
	BEL Belgie	FIN Finsko	IRL Irsko	NZL Nový Zéland	ESP Španělsko
	BRA Brazílie	FRA Francie	ISR Izrael	NOR Norsko	SWE Švédsko
	CAN Kanada	DEU Německo	ITA Itálie	POL Polsko	CHE Švýcarsko
	CHL Chile	GRC Řecko	JPN Japonsko	PRT Portugalsko	TUR Turecko
	CHN Čína	HUN Maďarsko	KOR Korea	RUS Ruská federace	GBR Spojené království
	CZE Česká republika	ISL Island	LUX Lucembursko	ZAF Jihoafrická republika	USA Spojené státy

Grafická znázornění jsou převzata z: OECD (07/2014), *Green Growth Indicators 2014*, *OECD Green Growth Studies*, OECD Publishing

DOI: <http://dx.doi.org/10.1787/9789264202030-en>

Měření pokroku směrem k zelenému růstu

Celkový tlak na přírodní zdroje zůstává ovšem vysoký a neustále je třeba řešit významné problémy s jejich kvalitou, ekosystémovými službami, jež zajišťují, a jejich integrovanou správou. Ubývá oblastí s rozsáhlou biodiverzitou a dochází ke znehodnocování přírodních ekosystémů. **Biodiverzita** je nejvýrazněji ohrožena v zemích s velkou hustotou zalidnění a v oblastech, kde změny ve využívání půdy a rozvoj infrastruktury vedou ke zvýšené fragmentaci přirozených biotopů. V nebezpečí je řada **živočišných a rostlinných druhů**. Třetina světové populace ryb je využívána nad únosnou míru a u mnoha **lesních porostů** hrozí degradace, fragmentace nebo přeměna na jiný typ krajiny. Silně zatíženy jsou také vodní zdroje. V některých oblastech nedostatek vody dokonce omezuje ekonomickou činnost.

Mají zlepšení v oblasti péče o životní prostředí přínos pro obyvatelstvo?

Většina lidí v zemích OECD profituje ze zlepšených hygienických podmínek. Téměř 80 % z nich žije v oblastech, kde fungují veřejné čistírky odpadních vod. Míra vystavení populace vzduchu znečištěnému oxidem siřičitým a polétavým prachem klesá. Zdraví lidí ale dále ovlivňují přízemní ozón, oxidy dusíku a velmi jemné částice. Z odhadu nákladů spojených se znečištěním ovzduší v zemích OECD vyplývá, že další omezení znečištění by přineslo nemalé úspory. Pozornost je stále nutné věnovat také modernizaci stárnoucích vodovodních a kanalizačních systémů a zajištění adekvátního čištění odpadních vod v malých a izolovaných sídlech.

Přináší zelený růst nové ekonomické příležitosti?

Státy se čím dál víc snaží uplatňovat zelenou politiku. Podporují nové technologie a inovace a využívají různé ekonomické nástroje. O nových ekonomických příležitostech – pracovních místech a zlepšené konkurenceschopnosti, které zelená opatření přinášejí, však dosud není k dispozici dostatek srovnatelných údajů. Statistické hodnocení dynamických aspektů zeleného růstu je obtížné a snahy o kvantifikaci se často zaměřují spíše na „ekologické aktivity“ než na „zelenou transformaci“ ekonomiky a globálních dodavatelských řetězců.

Podíl sektorů zaměřených na **environmentální zboží a služby** v ekonomice stále roste (třebaže je dosud nevelký). Zvyšují se veřejné výdaje na **výzkum a vývoj** věnovaný otázkám životního prostředí a úsporného využívání energií. Vzrostlo také procento „zelených“ **patentů**. Zvýšilo se i **zdanění související se životním prostředím**; v porovnání se zdaněním práce ale zůstává nízké. Snížila se dotační podpora zemědělců, kteří životní prostředí zatěžují nejvíce, a zvýšila se podpora vázaná na požadavky ve vztahu k udržitelnému využívání životního prostředí.

Mezinárodní finanční toky, jež podporují zelený růst, se postupně mění. **Trhy s uhlíkem** v důsledku finanční krize a omezení průmyslové výroby zaznamenaly pokles a nové příležitosti se naopak objevily v oblasti čistých technologií a obnovitelných energetických zdrojů. Mezinárodní investice do této oblasti převýšily **investice** do technologií využívajících fosilní paliva. Nové možnosti nabídly také finanční instituce, které vydaly **ekologické cenné papíry**, a **exportní úvěrové agentury**, které usnadnily investování soukromých prostředků do projektů, u nichž se zdůrazňuje pozitivní dopad na životní prostředí. **Rozvojová pomoc** pro účely péče o životní prostředí se průběžně zvyšuje. Příspěvky na projekty zaměřené na obnovitelné zdroje energie postupně převýšily příspěvky na projekty využívající zdroje neobnovitelné.

Velká část pozitivních změn se stále odehrává pouze na provizorní bázi a za okrajového zájmu společnosti. Politická řešení, která s tímto tématem souvisí, často netvoří skutečně ucelený systém a to přechod k zelenému růstu komplikuje. Státy dosud mnoha způsoby **podporují** těžbu a využívání **fosilních paliv**. Přechod k modelu ekonomiky s nízkými emisemi uhlíku ztěžují rovněž rozdíly v sazbách **energetických daní**, nízká úroveň zdanění fosilních paliv, jež silně zatěžují životní prostředí, a výjimky pro využívání paliv v některých sektorech. Reforma těchto daní by mnoha zemím přinesla možnost získat vyšší daňové příjmy a dosáhnout cílů v oblasti ochrany životního prostředí s nižšími náklady.

ZNALOSTNÍ BANKA

- *Towards Green Growth in Southeast Asia*
DOI: <http://dx.doi.org/10.1787/9789264224100-en>
- *Policy Instruments to Support Green Growth in Agriculture*
DOI: <http://dx.doi.org/10.1787/9789264203525-en>
- *OECD Environmental Performance Reviews*
DOI: <http://dx.doi.org/10.1787/19900090>

INFORMAČNÍ STŘEDISKO

Text a grafika jsou převzaty z
OECD/FAO (2014), *OECD-FAO
Agricultural Outlook 2014-2023*,
OECD Publishing
DOI: http://dx.doi.org/10.1787/agr_outlook-2014-en

Výhled pro zemědělství - výživa světové populace

Zemědělci a rybáři v následujících 20 letech dokážou uspokojit celosvětovou poptávku. Díky zvyšování příjmů, postupující urbanizaci a změnám stravovacích návyků bude stále více lidí přecházet na jídelníček s vyšším podílem bílkovin, tuků a cukru. Ceny porostou, ale nepřesáhnou historická maxima. Indie, kde probíhá pomalá urbanizace, kde je k dispozici obrovské množství orné půdy a kde se lidé žijí převážně vegetariánskou stravou, má jedinečný potenciál i jedinečné problémy. Přesto se očekává, že by tamní produkce i spotřeba potravin na obyvatele měly dále růst.

Ceny hlavních plodin na mezinárodním trhu oproti historickým maximům výrazně klesly, z velké části kvůli bohaté sklizni v sezóně 2013/2014. Ceny masných a mléčných produktů se naopak vyšplhaly na rekordní úroveň, protože jejich nabídka v roce 2013 zaostala za očekáváním. Světové ceny etanolu a bionafty díky dostatečné nabídce nadále klesaly z historických maxim, jichž dosáhly v roce 2011.

Poptávka po zemědělských produktech podle odhadů zůstane stabilní, ačkoli oproti uplynulému desetiletí poroste pomaleji. Jídelníček obyvatelstva je stále založen zejména na obilovinách, v souvislosti s růstem příjmů, postupující urbanizací a změnami stravovacích návyků se v něm však postupně zvyšuje podíl bílkovin, tuků a cukru.

Předpokládá se, že **živočišná výroba a produkce bionafty** v příštím desetiletí porostou rychleji než **rostlinná výroba**. Změny ve struktuře celosvětové zemědělské produkce přinesou relativní odklon od tradičních potravinářských plodin, jako je pšenice a rýže, a příklon k méně tradičním obilovinám a olejninám, jež umožní uspokojit poptávku po potravinách, krmivech a bionaftě. Většina přírůstku produkce bude pocházet z oblastí, kde rozhodující faktory, jako je dostupnost půdy a vody, či vládní nařízení produkci omezují nejméně.

Předpokládá se, že **ceny plodin** budou ještě jeden nebo dva roky klesat a poté se ustálí na úrovni, která bude vyšší než před rokem 2008, ale podstatně nižší než současná maxima. Také se

očekává nárůst cen masa, mléčných výrobků a ryb. V reálném vyjádření však budou ceny plodin a živočišných produktů ve střednědobém horizontu klesat. Očekávaný poměr zásob a spotřeby u obilovin významně vzrostl, což by mělo zmírnit riziko kolísání cen.

Z hlediska **světové produkce ryb** bude klíčový rozvoj akvakultury v rozvojových zemích. Ceny ryb zůstanou díky dlouhodobě vysokým nákladům v kontextu stabilní poptávky vysoko nad historickým průměrem a v nadcházejícím desetiletí budou brzdit růst spotřeby. K růstu produkce dojde především v rozvojových zemích Asie a Latinské Ameriky.

Obchod nadále roste, přestože již ne tak vysokým tempem jako v předchozím desetiletí. Severní a Jižní Amerika v budoucnu upevní svou pozici hlavního vývozního regionu, a to co do hodnoty i objemu vyváženého zboží. Afrika a Asie, kde roste poptávka, zvýší čistý dovoz.

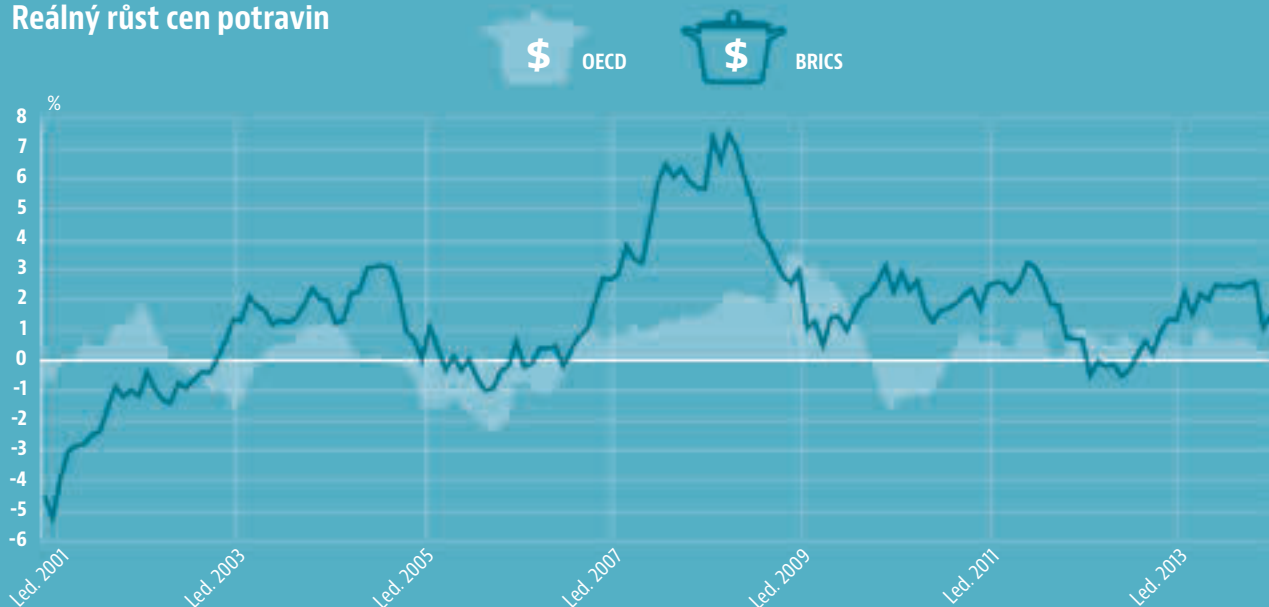
Nedávné reformy politik, jež se týkají trhu se zemědělskými produkty a rybami, umožnily změnu základních vzorců nabídky a poptávky, které nyní citlivěji reagují na signály trhu. Přesto jsou dosud významně ovlivňovány opatřeními jako podpora producentů, vytváření veřejných zásob a minimální podíl biopaliv. Další změny politik se připravují. V loňském roce byl v USA přijat zákon o zemědělství 2014 a také Evropská unie provedla v roce 2013 reformu své společné zemědělské politiky. Aktuální

OECD zemědělství – výhled

Vybrané údaje

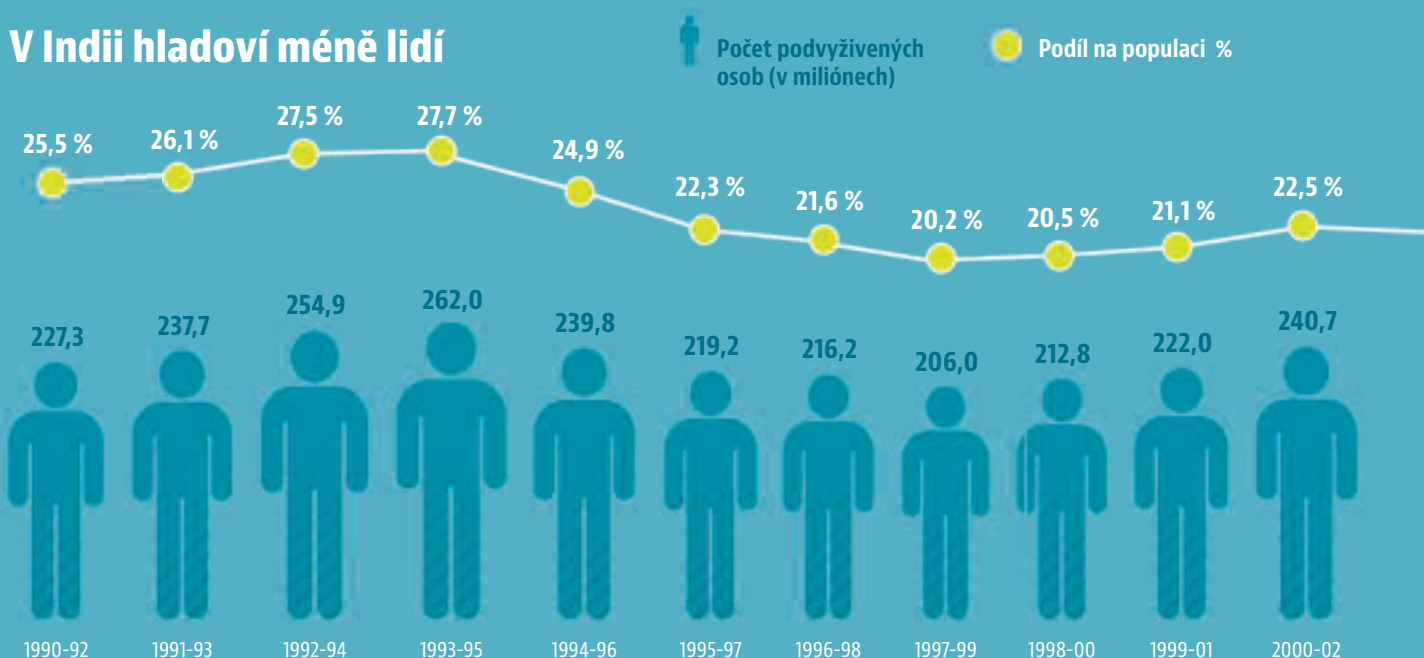
Ceny potravin v rozvojových zemích více kolísají

Reálný růst cen potravin

StatLink <http://dx.doi.org/10.1787/888933098725>

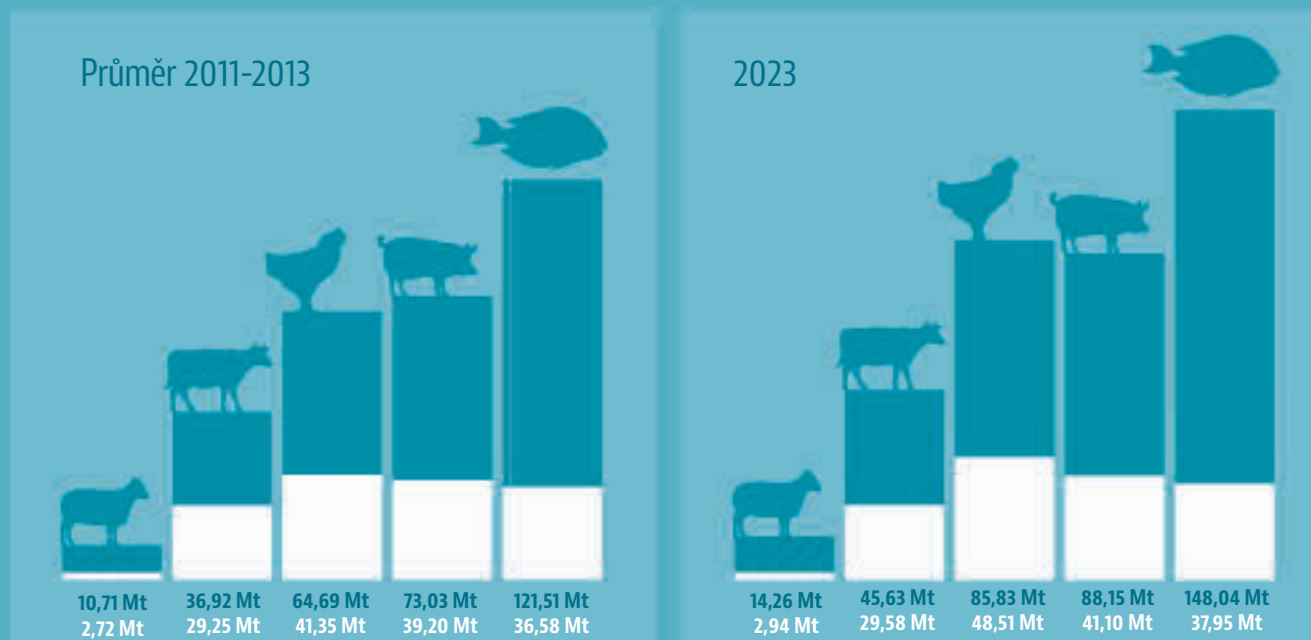
V Indii hladoví méně lidí

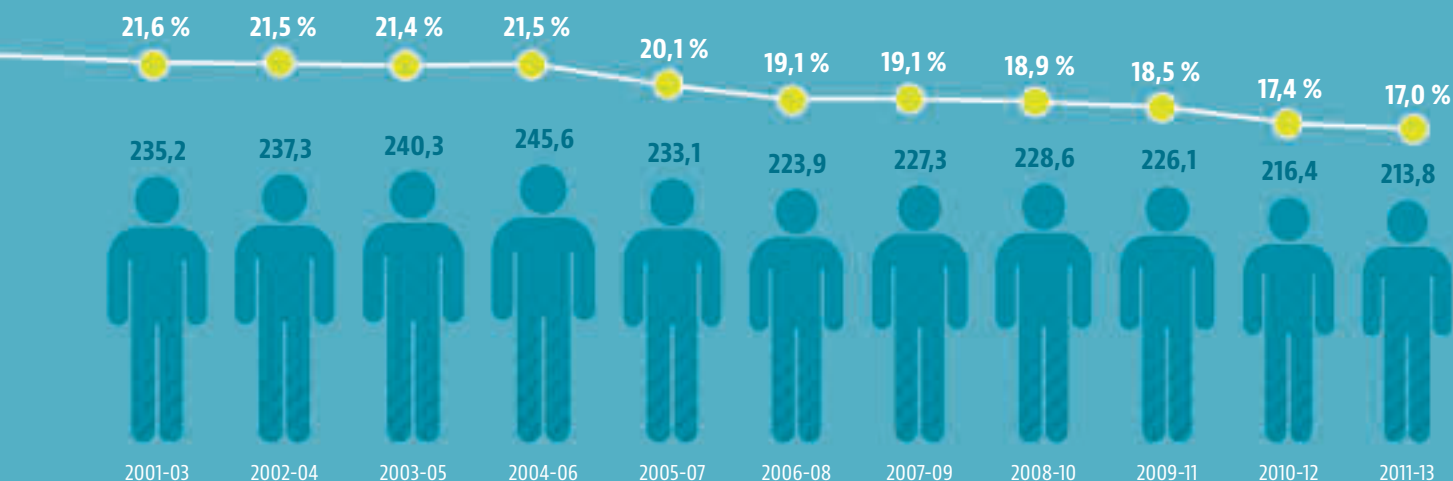
StatLink <http://dx.doi.org/10.1787/888933099067>

Rozvojové země mají větší spotřebu masa a ryb

● Rozvinuté ● Rozvojové Mt = Milión tun

StatLink <http://dx.doi.org/10.1787/888933098763>

Grafická znázornění jsou převzata z: OECD/FAO (07/2014), *OECD-FAO Agricultural Outlook 2014-2023*, OECD Publishing

DOI: http://dx.doi.org/10.1787/agr_outlook-2014-en

Výhled pro zemědělství – výživa světové populace

předpovědi však jejich ustanovení nezohledňují, protože dosud nebyla dokončena jejich implementace.

Globální komoditní předpovědi do roku 2023

Obiloviny: Světové ceny hlavních obilovin na začátku analyzovaného období klesnou, což přinese oživení světového obchodu. Podle odhadů by se měl zvýšit objem zásob. Zásoby rýže v Asii by měly dosáhnout rekordní úrovně.

Olejniny: Podíl orné půdy, na níž se pěstují olejniny, se bude celosvětově zvyšovat, ačkoli již ne tak rychle jako v minulosti, protože dlouhodobá poptávka po rostlinných olejích povede ke zvyšování cen.

Cukr: Ceny cukru na mezinárodním trhu po přechodném poklesu na konci roku 2013 díky velké celosvětové poptávce znovu stoupnou. Na vývoz z Brazílie, která je největším světovým exportérem cukru, bude mít vliv trh s etanolem.

Maso: Ceny masa vzhledem ke stabilní poptávce Asie po dovozu a obnově stád v Severní Americe porostou. Cena hovězího masa stoupne na rekordní úroveň. Drůbeží maso v popularitě předstihne vepřové a během analyzovaného období se stane nejkonsumovanějším druhem masa.

Mléčné produkty: Ceny se neudrží na stávající vysoké úrovni. Kvůli dlouhodobému zvyšování produktivity v zemích, jež patří k hlavním producentům mléka, a kvůli obnově růstu v Číně mírně klesnou. Indie sesadí Evropskou unii z pozice největšího světového producenta mléka a v průběhu analyzovaného období značně rozšíří vývoz odtučněného sušeného mléka.

Ryby: Akvakultura se bude rozvíjet zejména v Asii. Bude stále jedním z nejrychleji rostoucích potravinářských sektorů a v roce 2014 jako zdroj ryb pro lidskou spotřebu předčí rybolov.

Biopaliva: Spotřeba a produkce biopaliv by podle předpokladů měly vzrůst o více než 50 %. Největší vzestup se očekává v případě etanolu vyráběného z cukrové třtiny a bionafty. Ceny etanolu rostou obdobně jako cena ropy, vývoj cen bionafty se více blíží vývoji cen rostlinného oleje.

Bavlna: Předpokládáné uvolnění nashromážděných světových zásob povede přes nižší ceny k vyšší spotřebě. Do roku 2023 ceny opět stoupnou.

Zaměřeno na Indii

Výhled se tentokrát zaměřuje na Indii, druhou nejlidnatější zemi světa, kde žije nejvyšší počet zemědělců a zároveň nejvíce lidí, kteří trpí nedostatkem potravin. Výhled představuje **relativně optimistický scénář**, podle něhož by v Indii měla i nadále růst produkce i spotřeba potravin, pocházející především ze sektorů s vyšší přidanou hodnotou.

Nový zákon o potravinové dostupnosti je nejrozsáhlejší program zajištění práva na potraviny svého druhu. Více než 800 milionům lidí garantuje přiděly dotovaných obilovin (za cenu zhruba o 90 % nižší, než je běžná maloobchodní cena). Jeho implementace však bude velmi náročná.

Roční objem zemědělské produkce v posledním desetiletí výrazně vzrostl díky dotacím, jež umožnily širší využívání hnojiv, pesticidů, osiv, vody, elektřiny i úvěrů, a také díky cenovým dotacím na podporu trhu. Tyto programy pomáhají objem produkce dále zvyšovat a navzdory tomu, že tempo růstu bude kvůli nedostatku zdrojů v příštím desetiletí zpomalovat, budou dále přispívat k podstatnému zvyšování množství potravin na hlavu.

Jídelníček indické populace zůstane z velké části vegetariánský, bude ovšem čím dál pestřejší. Pravděpodobně vzroste spotřeba obilovin, ale zlepšování přísunu živin zajistí také vyšší spotřeba mléka a mléčných produktů, luštěnin, ovoce a zeleniny. Důležitým a stále častějším zdrojem bílkovin budou ryby. Spotřeba masa rapidně vzroste, ale ve světovém měřítku bude stále patřit k nejnižším.

Největším zdrojem nejistoty zůstávají makroekonomické výsledky indického hospodářství, udržitelnost růstu výnosnosti hlavních plodin a uskutečnitelnost vládních agrárních programů.

Poznámka k makroekonomickým předpokladům

Makroekonomická situace, z níž tento výhled vychází, předpokládá průměrný roční růst HDP v zemích OECD 2,2 %. Ekonomické vyhlídky mnoha rozvíjejících se zemí jsou sice stále dobré, ale oproti uplynulému desetiletí o něco horší. Většina afrických ekonomik vykazuje silný růst. Konkurenceschopnost řady zemí ovlivní silný americký dolar. Pokud jde o cenu ropy, předpokládá se, že do roku 2023 stoupne na 147 USD za barel.

ZNALOSTNÍ BANKA

- **OECD Compendium of Agri-environmental Indicators**
DOI: <http://dx.doi.org/10.1787/9789264186217-en>
- **Climate Change, Water and Agriculture: Towards Resilient Systems**
DOI: <http://dx.doi.org/10.1787/9789264209138-en>
- **Agricultural Policy Monitoring and Evaluation 2014: OECD Countries**
DOI: http://dx.doi.org/10.1787/agr_pol-2014-en

INFORMAČNÍ STŘEDISKO

Text a grafika jsou převzaty z OECD (2014), *Perspectives on Global Development 2014: Boosting Productivity to Meet the Middle-Income Challenge*, OECD Publishing
DOI: http://dx.doi.org/10.1787/persp_glob_dev-2014-en

Produktivita – další výzva

Nepodaří-li se zvýšit produktivitu, rychlý růst rozvíjejících se ekonomik může ustrnout na mrtvém bodě.

Vývoj příjmů na obyvatele v mnoha zemích se středními příjmy nesměruje ke sblížení s úrovní v zemích OECD: Podíl rozvojových zemí na globální ekonomice díky výraznému růstu ve větší části uplynulého desetiletí podstatně vzrostl. Povede ale tento proces „přesouvání bohatství“ k tomu, aby tyto země nakonec dosáhly průměrné úrovně příjmů na obyvatele v OECD? Růst v některých ekonomikách se středními příjmy se po dlouhé době vynikajících výsledků začal zpomalovat. Při aktuálním tempu růstu se některé země se středními příjmy nedostanou na úroveň průměru zemí OECD ani do roku 2050. Jejich situaci komplikuje zpomalení čínské ekonomiky, z jejíhož rychlého růstu dosud profitovali také její sousedé a dodavatelé, především vývozci přírodních zdrojů.

Klíčový je růst produktivity: V ekonomikách, jež opouštějí kategorii nízkých příjmů, se produktivita zvyšuje díky přesunu pracovních sil z méně produktivních odvětví do odvětví produktivnějších. Tento přesun může být důležitým faktorem úspěchu i v zemích se středními příjmy. Tak je tomu například v Indii a Indonésii. Jakmile se však tento proces zpomalí, je nutné pozornost obrátit na zvyšování produktivity v rámci odvětví. Tento posun se jasně projevuje v celkovém růstu produktivity v zemích OECD. Pozorovat jej můžeme také v Číně, kde se produktivitu v mnoha výrobních oborech podařilo zvýšit díky know-how, jež přinesly přímé zahraniční investice, a také díky importu investičního majetku a komponent.

Produktivita ale roste pomalu: Má-li sblížování příjmů úspěšně pokračovat, růst produktivity se musí zrychlit. V posledním desetiletí byl příspěvek růstu produktivity k hospodářskému růstu v mnoha zemích se středními příjmy pouze okrajový. Nestačil ani na to, aby výrazněji snížil obrovský

rozdíl mezi produktivitou těchto zemí a zemí vyspělých. V případě Brazílie, Mexika a Turecka se tento rozdíl dokonce ještě zvětšil. V Číně produktivita naopak rostla pozoruhodným tempem: produktivita práce se zvyšovala meziročně zhruba o 10 % a souhrnná produktivita faktorů ve výrobě a službách o více než 7 %. Významný růst souhrnné produktivity výrobních faktorů v posledních deseti letech zaznamenala také Indie, ačkoli dosud výrazně zaostává za vyspělými ekonomikami.

Vytrácejí se některé tradiční motory růstu: Zvyšování produktivity je důležité zejména proto, že řada zemí se středními příjmy již nemůže využívat výhod, jež při vzestupu často pomáhají ekonomikám s nižšími příjmy. K těmto výhodám patří mimo jiné nízké náklady práce a rychlý růst v důsledku rozvoje exportních oborů, na němž se podílejí zahraniční investoři. Také demografická struktura v zemích se středními příjmy již pro růst není tak příznivá. Postup mezi země se středními příjmy často urychlují demografické změny – úmrtnost klesá rychleji než porodnost, v důsledku čehož roste počet lidí v produktivním věku. Některé země, především v jižní Asii a subsaharské Africe, mohou dosud z tohoto demografického trendu těžit. Jinde však demografická výhoda slábne.

Ekonomiky se středními příjmy mohou svou produktivitu podpořit následujícími kroky:

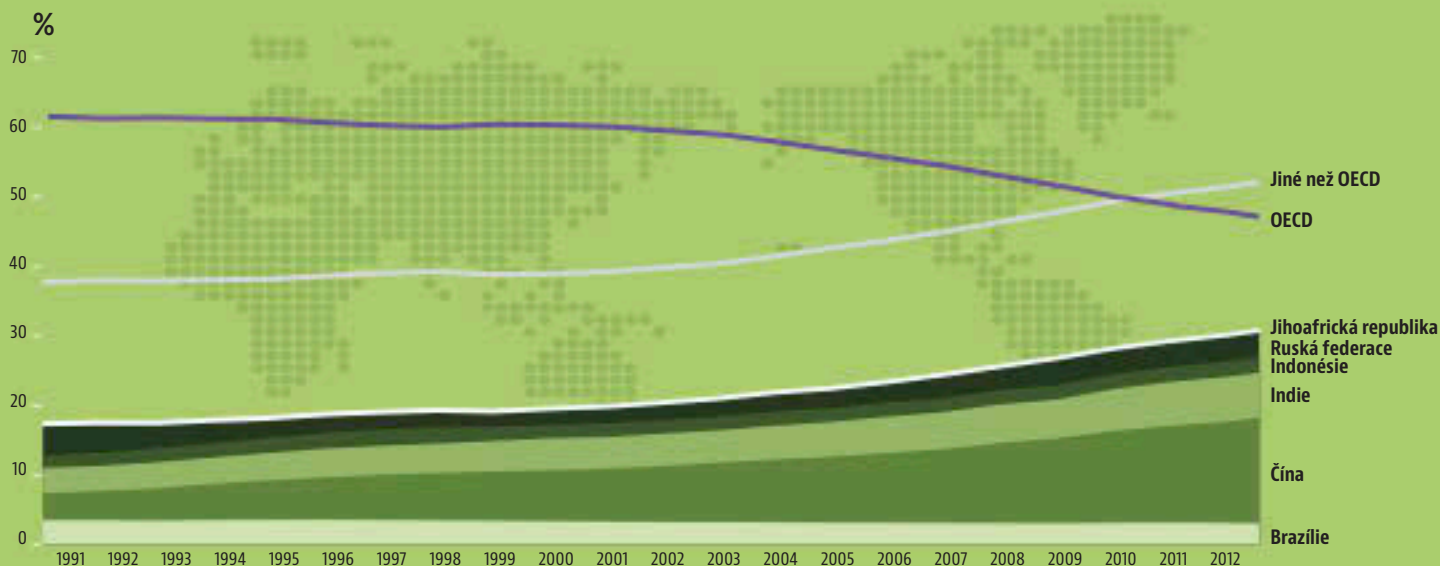
Postupné pronikání do sektorů s vyšší přidanou hodnotou v oblasti zemědělství, průmyslu a služeb: Rozšiřování spektra hospodářské činnosti je důležité zejména v zemích se středními příjmy, kde se zvyšují mzdy, a také v zemích s bohatými přírodními zdroji.

Pohledy OECD na globální vývoj

Vybrané údaje

Přesouvání bohatství

% podíl na globálním HDP v PPP (parita kupní síly)

StatLink <http://dx.doi.org/10.1787/888933057419>

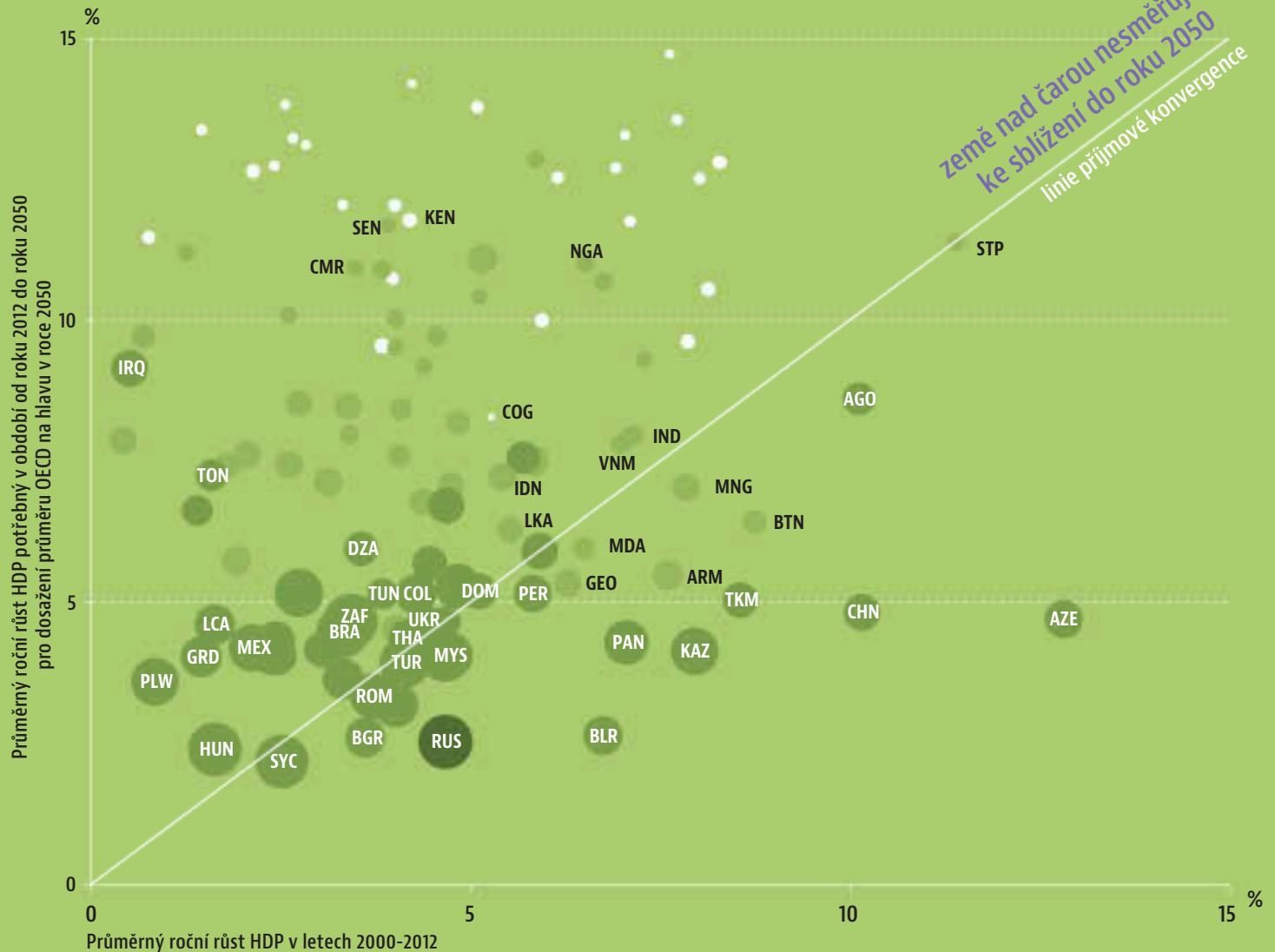
Růst produktivity je obvykle vyšší ve službách než ve výrobě

Růst produktivity práce v sektorech služeb oproti výrobě, rozdíl v procentních bodech v období 2002-2007

StatLink <http://dx.doi.org/10.1787/888933058426>

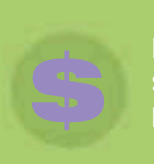
Řada zemí se středními příjmy nesměruje ke sblížení s úrovní v zemích OECD

Vysoký příjem

Vyšší střední příjem

Nižší střední příjem

Nízký příjem

StatLink <http://dx.doi.org/10.1787/888933057533>

AGO Angola	BTN Bhútán	DZA Alžírsko	IRQ Irák	MEX Mexiko	PLW Palau	SYC Seychely	TUR Turecko
ARM Arménie	CHN Čína	GEO Gruzie	KAZ Kazachstán	MNG Mongolsko	ROM Rumunsko	THA Thajsko	UKR Ukrajina
AZE Ázerbájdžán	CMR Kamerun	GRD Grenada	KEN Keňa	MYS Malajsie	RUS Ruská federace	TKM Turkmenistán	VNM Vietnam
BGR Bulharsko	COG Kongo	HUN Maďarsko	LCA Svatá Lucie	NGA Nigérie	SEN Senegal	TON Tonga	ZAF Jihoafrická republika
BLR Bělorusko	COL Kolumbie	IDN Indonésie	LKA Sri Lanka	PAN Panama	STP Svatý Tomáš a Princův ostrov	TUN Tunisko	
BRA Brazílie	DOM Dominikánská republika	IND Indie	MDA Moldavsko	PER Peru			

Grafická znázornění jsou převzata z: OECD (07/2014), *Perspectives on Global Development 2014 : Boosting Productivity to Meet the Middle-Income Challenge*, OECD Publishing
DOI: http://dx.doi.org/10.1787/persp_glob_dev-2014-en

Produktivita – další výzva

Inovace s využitím globálního know-how a rozvoj domácího potenciálu: I vyspělejší země se středními příjmy mají v oblasti technologií stále co dohánět. Kromě lepšího začlenění do systému světového obchodu a využití zahraničního know-how prostřednictvím obchodních kontaktů, přímých zahraničních investic apod. musí státy budovat také vlastní inovační kapacitu k vývoji nových produktů a procesů, které budou lépe odpovídat jejich potřebám a díky nimž se na trhu odliší od konkurence.

Reformy trhů s produkty, trhu práce a finančních trhů a rozvoj dovedností: Rozvoj konkurenceschopných, inovativních podniků v mnoha zemích se středními příjmy často brzdí nevhodná regulace a nedostatečná kvalifikace pracovních sil.

Podpora rozvoje konkurenceschopného sektoru služeb: Domácí sektor služeb může reagovat na poptávku rostoucí střední třídy. Služby mohou zvýšit i konkurenceschopnost výrobních odvětví a být zdrojem příjmů z vývozu.

Mimoto mohou dále využívat „staré“ faktory napomáhající růstu, a to:

Přesun pracovních sil z méně produktivních sektorů do sektorů produktivnějších: Řada zemí se středními příjmy, mimo jiné Indie, Indonésie a Malajsie, může dosud těžit z přesunu pracovníků v zemědělství, výrobě a službách do produktivnějších sektorů.

Plné využití akumulace výrobních faktorů k vyššímu růstu: Většina zemí se středními příjmy může ještě zlepšit využití pracovní síly a dále akumulovat lidský i fyzický kapitál. Vylepšit lze také efektivitu využívání výrobních faktorů.

Výhody, které růst přináší, mohou tyto země rozšiřovat díky

Zajištění rovných příležitostí: V mnoha zemích se středními příjmy je dosud velmi rozšířená chudoba nebo zde v posledním desetiletí vzrostla příjmová nerovnost. „Střední třída“ není spokojena se svou životní úrovní a nemá dostatečný vliv na rozhodování v zemi, a tak v některých ekonomikách se středními příjmy panuje sociální napětí. Tyto problémy je třeba řešit zajištěním lepších veřejných statků, zvyšováním kvality života lidí, vytvářením většího počtu pracovních příležitostí a nabídnutím většího podílu na rozhodování o ekonomických otázkách.

Formulování efektivních regionálních politik, které přispějí ke spravedlivějšímu růstu a vyrovnání rozdílů mezi jednotlivými oblastmi: V souvislosti s tím je zapotřebí identifikovat konkurenční potenciál regionů a uzpůsobit veřejné služby místním potřebám, přičemž prioritní musí být zájmy hustě osídlených chudých oblastí.

Zvyšování energetické efektivity a podpora udržitelného využívání přírodních zdrojů: Pokud se ekonomická činnost rozšíří do sektorů méně náročných na energie, a přejde se k využití energeticky úsporných technologií, ekonomika bude méně zranitelná při kolísání cen energií a změnách právních předpisů a preferencí. Aby byly strategie rozvoje úspěšné, pozornost je třeba věnovat také ekologické udržitelnosti.

Systém řízení státu mohou zefektivnit díky:

Rozvoji schopností nezbytných k vytváření a realizaci plánů: Nezbytným předpokladem efektivního plánování a úspěšné realizace konkrétních opatření je zkvalitnění vzdělávání státních úředníků a koordinace práce mezi jednotlivými ministerstvy. Prosazení zásadních změn může být z politického hlediska složité a také nákladné. Nákladnější by ale bylo setrvávat u současného modelu. Aby realizaci reformy podpořilo co možná nejvíce zainteresovaných stran, je nutné zvolit efektivní komunikační strategii a správné načasování a řazení jednotlivých kroků.

ZNALOSTNÍ BANKA

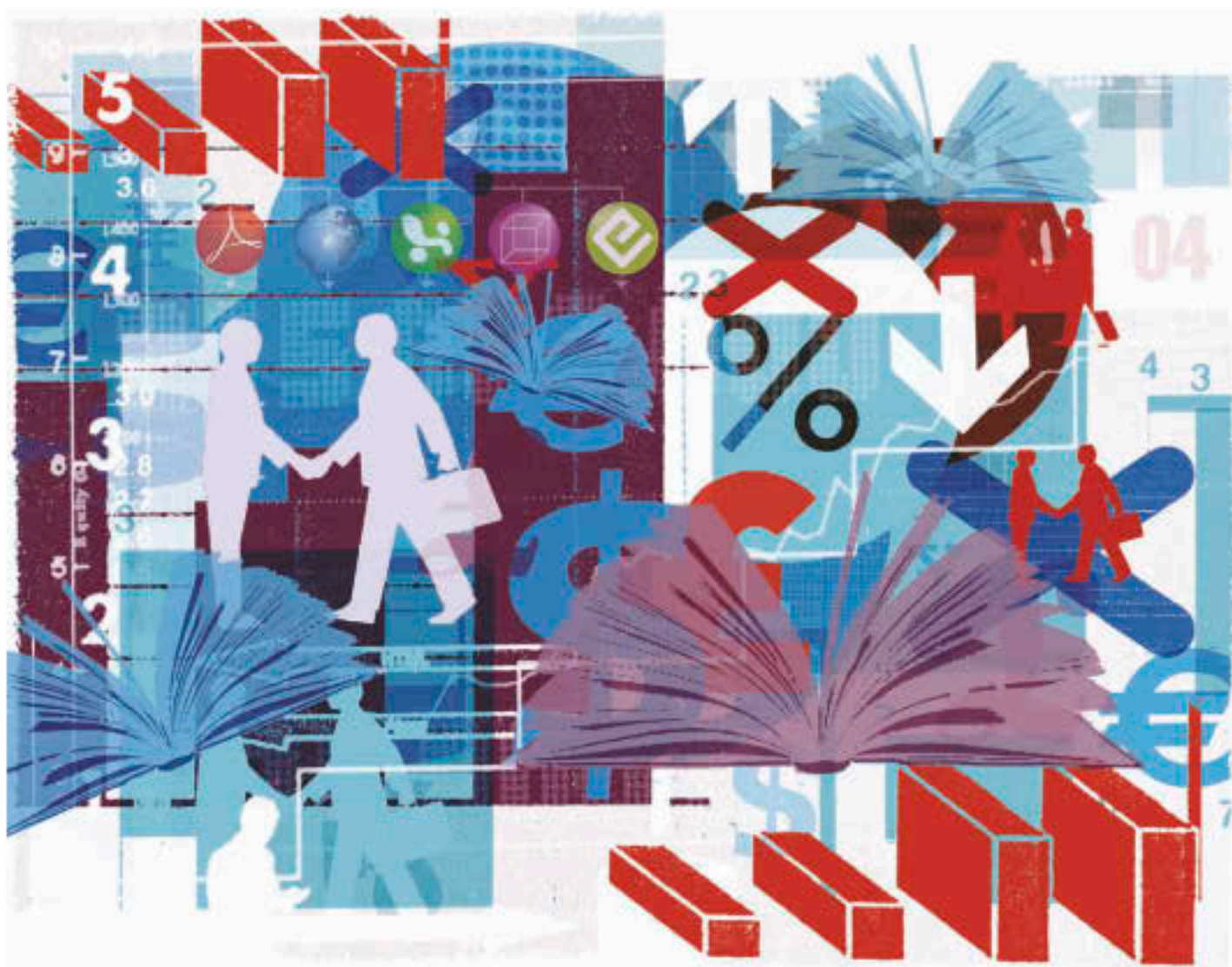
- *African Economic Outlook 2014: Global Value Chains and Africa's Industrialisation*
DOI: <http://dx.doi.org/10.1787/aeo-2014-en>
- *Economic Outlook for Southeast Asia, China and India 2014: Beyond the Middle-Income Trap*
DOI: <http://dx.doi.org/10.1787/saeo-2014-en>
- *Perspectives on Global Development 2014: Boosting Productivity to Meet the Middle-Income Challenge*
DOI: http://dx.doi.org/10.1787/persp_glob_dev-2014-en

BETTER POLICIES FOR BETTER LIVES

OECDiLibrary

Globální znalostní základna organizace OECD

Více než 1 milion stažení za měsíc!

www.oecd-ilibrary.org

2.-3. ČERVNA
2015

OECD FORUM 2015

Stěžejní veřejná událost OECD, která se koná před hlavním výročním zasedáním ministrů.

Pojďte s námi diskutovat o nejpálčivějších otázkách, které řeší světové společenství, a jednejte s lídry veřejné sféry.

Uložte si toto datum!

www.oecd.org/forum